

5. ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

1. ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

2. ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

2.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

- 2.1.1 Υποδοχή, τηλεφωνική γραμμή, πρωτοβουλίες για την ενημέρωση ανηλίκων
- 2.1.2 Ακρόαση των απόψεων των παιδιών για την ενδοοικογενειακή βία

2.2 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΕΙΡΙΣΜΟ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

- 2.2.1 Μεταχείριση ασυνόδευτων ανηλίκων
- 2.2.2 Εγγραφή ανηλίκων αλλοδαπών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- 2.2.3 Ένταξη στην εκπαίδευση παιδιών Ρομά
- 2.2.4 Ένταξη στην εκπαίδευση παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- 2.2.5 Επιβολή κυρώσεων σε μαθητές και αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος
- 2.2.6 Εφαρμογή δικαστικών αποφάσεων για την επικοινωνία μεταξύ παιδιών και γονέων και για την επιμέλεια
- 2.2.7 Υπηρεσίες και ιδρύματα παιδικής προστασίας
- 2.2.8 Παιδικοί σταθμοί

2.3 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

- 2.3.1 Πρόληψη και καταπολέμηση της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά
- 2.3.2 Εφαρμογή της νέας ποινικής νομοθεσίας για τους ανηλίκους
- 2.3.3 Έκδοση κατευθυντήριων αρχών για τους ασυνόδευτους ανηλίκους
- 2.3.4 Ενέργειες για την αλλαγή του τρόπου αντιμετώπισης των ανηλίκων από τα ΜΜΕ
- 2.3.5 Συμμετοχή στο πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης «Παιδεία της δημοκρατίας»

3. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

3.1 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- 3.1.1 Φοίτηση μαθητών που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις μετεγγραφής
- 3.1.2 Διαρροή μαθητών από το σχολείο
- 3.1.3 Ένταξη παιδιών Ρομά στην υποχρεωτική εκπαίδευση
- 3.1.4 Πρόσβαση παιδιού με ειδικές ανάγκες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
- 3.1.5 Εκταμίευση πιστώσεων για τα λειτουργικά έξοδα γυμνασίου

3.2 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ

- 3.2.1 Διόρθωση ληξιαρχικής πράξης

3.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

- 3.3.1 Τοποθέτηση φωτεινού σηματοδότη για τη διευκόλυνση διάβασης παιδιών

3.4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

3.4.1 Προστασία και φιλοξενία παιδιών και εφήβων με ψυχικές διαταραχές

3.4.2 Καταβολή δαπανών λογοθεραπείας σε ανάδοχη οικογένεια

3.5 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

3.5.1 Επικοινωνία παιδιού με τον κρατούμενο πατέρα

3.6 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

3.6.1 Ενδοοικογενειακή βία

3.7 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ

3.7.1 Ανανέωση άδειας διαμονής συνοδευόμενου ανηλίκου

3.8 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

3.8.1 Συνθήκες κράτησης και διαδικασία απέλασης αλλοδαπού ανηλίκου

5. ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

1. ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού έχει ως κύριο αντικείμενο την *προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού*, σύμφωνα με τον Ν. 3094/2003, με τον οποίο ανατέθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη και η αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Παιδιού. Ως παιδί ορίζεται κάθε πρόσωπο που δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του.

Ως προς τα δικαιώματα του παιδιού, η αποστολή του Συνηγόρου του Πολίτη προσδιορίζεται από τις ειδικές προβλέψεις του νόμου για την επέκταση της αρμοδιότητας της Αρχής και στον ιδιωτικό χώρο, καθώς και από τα πρότυπα παρέμβασης αντίστοιχων θεσμών διεθνώς, ιδίως αυτά που καθορίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνηγόρων του Παιδιού (ENOC) το 2000.

Διεθνώς, ο ρόλος του Συνηγόρου του Παιδιού έχει διαμορφωθεί από τη θεώρηση του παιδιού ως υποκειμένου ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δικαιούχου ειδικής ενεργητικής προστασίας, όπως συνάγεται από τη ΔΣΔΠ (1989) που έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο των κρατών-μελών, αλλά και από σχετικές παραινέσεις της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Παιδιού του ΟΗΕ και πολλών άλλων διεθνών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η λειτουργία του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού προσπαθεί συνεπώς να ανταποκριθεί τόσο στα προβλεπόμενα από την ελληνική νομοθεσία όσο και στις κατευθύνσεις και την πρακτική δράσης που ακολουθούν αντίστοιχες αρχές του εξωτερικού.

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού ερευνά συγκεκριμένες καταγγελίες που τίθενται υπόψη της Αρχής με τη μορφή αναφορών. Αυτές υποβάλλονται από το ίδιο το παιδί, από τους γονείς και τους συγγενείς του ή από τρίτα πρόσωπα που έχουν άμεση αντίληψη παραβιάσεων εις βάρος του. Επιπλέον, ο Κύκλος διεξάγει αυτεπάγγελτη έρευνα για συγκεκριμένες παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού είτε δραστηριοποιείται στο πλαίσιο της γενικής αποστολής του για την *προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού*.

Η σημασία της προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού ενισχύεται τόσο από τα πρότυπα που έχουν υιοθετηθεί από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνηγόρων του Παιδιού όσο και από τη διαρκώς διαπιστούμενη, από φορείς και οργανισμούς που ασχολούνται με τα δικαιώματα του παιδιού, ανάγκη εγρήγορης και ανάληψης ενεργειών για την παρακολούθηση και τη διάδοσή τους στην κοινωνία.

2. ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Στην αποτίμηση του έργου του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού κατά το 2005 περιλαμβάνονται διαπιστώσεις τόσο από την εξέταση υποθέσεων παραβίασης δικαιωμάτων του παιδιού όσο και από γενικότερες παρεμβάσεις, και προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, με αντικείμενο νομοθετικές και οργανωτικές αλλαγές για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

Κατά τη διάρκεια του έτους, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού εκπόνησε ειδική έκθεση με θέμα «Κράτηση και απέλαση ασυνόδευτων ανηλίκων», στην οποία περιέχονται σημαντικές διαπιστώσεις και προτάσεις σχετικά με τα μέτρα προστασίας μιας ιδιαίτερα ευάλωτης κοινωνικής ομάδας παιδιών (βλ. κεφ. 7, 2.1), ανέλαβε πρωτοβουλίες για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά και την προστασία τους από την κακοποίηση, διεύρυνε την επικοινωνία του με τα παιδιά και τους επαγγελματίες που εργάζονται μαζί τους και απηύθυνε προς τα αρμόδια υπουργεία και τους οικείους φορείς θεσμικές προτάσεις που αφορούν κατ' εξοχήν στην εκπαίδευση και την πρόνοια, αλλά και γενικότερα στον σεβασμό και την προάσπιση των δικαιωμάτων των ανηλίκων σε όλο το φάσμα της κοινωνικής ζωής.

Ο Συνήγορος του Πολίτη εκτιμά ότι οι αρχές και οι επιταγές της ΔΣΔΠ δεν έχουν ακόμη τύχει πλήρους εφαρμογής τόσο στο επίπεδο προβλέψεων στο εθνικό δίκαιο όσο και –κυρίως– σε αυτό της οργάνωσης και της πρακτικής της διοίκησης. Μεταξύ άλλων, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπιστώνει ότι απαιτούνται: καλύτερος συντονισμός, οργάνωση και συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων υπουργείων και φορέων, έμπρακτη προαγωγή του δικαιώματος της συμμετοχής και της ακρόασης των απόψεων των παιδιών, παροχή κονδυλίων και εξειδίκευση στελεχών στον τομέα της παιδικής προστασίας και ειδικά μέτρα μέριμνας για ευάλωτους ανηλίκους.

Ο αριθμός των αναφορών που κατατέθηκαν στην Αρχή κατά το 2005 για παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού εμφάνισε μικρή αύξηση έναντι του προηγούμενου έτους (5%). Ο Κύκλος διενήργησε αυτεπάγγελτη έρευνα σε τέσσερις περιπτώσεις που τέθηκαν υπόψη του με άλλους τρόπους (από τα ΜΜΕ ή ύστερα από ενημερωτικές επισκέψεις). Συνολικά, κατά τη διάρκεια του έτους ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού ασχολήθηκε με 240 αναφορές, από τις οποίες το 20% κρίθηκαν εκτός αρμοδιότητας λόγω εκκρεμοδικίας ή άλλων λόγων και το 3% κρίθηκαν αόριστες ή καταχρηστικές.

Από το σύνολο των υποθέσεων που διερευνήθηκαν, 77% στρέφονταν κατά δημόσιων φορέων και 23% από αυτές αφορούσαν σε παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού από ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα (η αναλογία για το 2004 ήταν 80% και 20% αντίστοιχα).

Ως προς την έκβαση των υποθέσεων που διερευνήθηκαν, παρατηρείται ότι οι αναφορές που στρέφονταν κατά δημόσιων υπηρεσιών κρίθηκαν αβάσιμες σε ποσοστό 30%, δηλαδή δεν διαπιστώθηκε παραβίαση δικαιώματος του παιδιού· επίλυση του προβλήματος ύστερα από την παρέμβαση της Αρχής επιτεύχθηκε στο 47%. Σε ποσοστό 8% δεν έγιναν δεκτές οι προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη. Τέλος, σε ποσοστό 15% των υποθέσεων η έρευνα διακόπηκε ύστερα από αίτημα του ενδιαφερομένου ή για άλλους λόγους.

Ως προς τις υποθέσεις που στρέφονταν κατά ιδιωτών, σε ποσοστό 40% διαπιστώθηκε παραβίαση δικαιωμάτων του παιδιού και ο Συνήγορος του Πολίτη ολοκλήρωσε την παρέμβασή του αφού προέβη στις ενδεικνυόμενες ενέργειες (ενημέρωση και κινητοποίηση αρμόδιων υπηρεσιών, διατύπωση προτάσεων κ.ά.), στο 7% δε των υποθέσεων δεν διαπιστώθηκε παραβίαση. Σχετικά υψηλό ποσοστό υποθέσεων παρέμειναν εκκρεμείς στο τέλος του έτους (50%). Σε 28% από αυτές η έρευνα διακόπηκε, ύστερα από αίτημα του ενδιαφερομένου ή για άλλους λόγους (απόρριψη της διαμεσολαβητικής παρέμβασης της Αρχής σε ζητήματα επιμέλειας και επικοινωνίας των γονέων με τα παιδιά τους). Γενικότερα, στις υποθέσεις που στρέφονται κατά ιδιωτών, η έρευνα και οι ενέργειες του Συνηγόρου του Πολίτη αποσκοπούν στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, χωρίς όμως να είναι πάντοτε εφικτό να διαπιστωθούν τα αποτελέσματα της παρέμβασής του. Αφού προβεί στις ενδεικνυόμενες ενέργειες, η Αρχή παρακολουθεί για ένα διάστημα τις υποθέσεις και στη

συνέχεια ολοκληρώνει την παρέμβασή της εφόσον επιληφθούν οι αρμόδιοι φορείς ή αν δεν υπάρχουν ενδείξεις συνέχισης των παραβιάσεων που τέθηκαν υπόψη της. Κατά τη διάρκεια του έτους, ο Συνήγορος του Πολίτη έκρινε ότι έπρεπε να ενεργοποιήσει αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες σε 20 περιπτώσεις και σε 5 περιπτώσεις διαβίβασε έκθεση στην αρμόδια εισαγγελική αρχή για να ληφθούν μέτρα προστασίας του παιδιού (Ν. 3094/2003, άρθρο 4, παράγρ. 11).

Ο αριθμός των παιδιών που κατέθεσαν αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη παρέμεινε μικρός και αυτή τη χρονιά. Σύμφωνα με την εμπειρία και τις εκτιμήσεις των συνεργατών του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού, τα παιδιά θέτουν υπόψη του Βοηθού Συνηγόρου και των επιστημόνων που επισκέπτονται σχολεία και ιδρύματα αρκετά ζητήματα παραβιάσεων δικαιωμάτων τους, ωστόσο δεν είναι εξίσου διατεθειμένα να απευθύνουν γραπτές αναφορές στον Συνήγορο του Πολίτη.

Η άμεση επικοινωνία του Συνηγόρου του Πολίτη με τα παιδιά διευρύνθηκε σημαντικά, καθώς το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δραστηριοποιήθηκε ώστε να ενημερωθούν τα παιδιά των σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τον Κύκλο Δικαιωμάτων του Παιδιού και τη δυνατότητα επικοινωνίας και συνάντησης με τα στελέχη του. Στο πλαίσιο της δράσης στα σχολεία έγιναν 32 επισκέψεις και οργανωμένες συζητήσεις με μαθητές σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη και σε άλλες πόλεις της Περιφέρειας, καθώς και στα σχολεία του Ειδικού Καταστήματος Κράτησης Αυλώνας. Παράλληλα, μαθητές από τέσσερα σχολεία επισκέφθηκαν τον χώρο του Συνηγόρου του Πολίτη, όπου ενημερώθηκαν και συζήτησαν με τα μέλη του Κύκλου. Επίσης, ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παιδιού και οι συνεργάτες του επισκέφθηκαν στη διάρκεια του χρόνου 13 ιδρύματα παιδικής προστασίας, όπου συζήτησαν με τα παιδιά και τους επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτά.

Στις πρωτοβουλίες για την *προαγωγή* των δικαιωμάτων του παιδιού περιλαμβάνονται επίσης πολλές συναντήσεις συνεργασίας με φορείς και δίκτυα, διοργάνωση ημερίδων, έκδοση δελτίων Τύπου και ενημερωτικών εγχειριδίων, συμμετοχή και παρουσιάσεις σε δημόσιες εκδηλώσεις και διατύπωση προτάσεων προς την κυβέρνηση, στο πλαίσιο μιας *ενεργητικής πολιτικής* προάσπισης των δικαιωμάτων του παιδιού.

Κατά τη διάρκεια του έτους ο Συνήγορος του Πολίτη πληροφορήθηκε ότι η ελληνική κυβέρνηση προετοιμάζει τη 2η και την 3η περιοδική έκθεση για την εφαρμογή της ΔΣΔΠ στην Ελλάδα. Ακολουθώντας τη διεθνή πρακτική των Συνηγόρων του Παιδιού, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού εκπονεί συμπληρωματική έκθεση για την εφαρμογή της ΔΣΔΠ, στην οποία εκτίθενται οι παρατηρήσεις και οι εμπειρίες από τη δράση της Αρχής από το 2003 έως σήμερα, στο πεδίο προάσπισης των δικαιωμάτων του παιδιού. Η έκθεση αυτή θα αποσταλεί στην Επιτροπή Δικαιωμάτων του Παιδιού του ΟΗΕ, στην Ελληνική Βουλή και στην κυβέρνηση και θα δοθεί στη δημοσιότητα.

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού δραστηριοποιήθηκε όμως και σε διεθνές επίπεδο κατά τη διάρκεια του έτους: α) Πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις στην Αλβανία, με στόχο αφενός την ανταλλαγή απόψεων και την αλληλοενημέρωση σχετικά με την προστασία των παιδιών από την παράνομη διακίνηση και αφετέρου τον εντοπισμό των υπηρεσιών εκείνων που μπορούν να υποστηρίξουν τον επαναπατρισμό ασυνόδευτων ανηλίκων. β) Διοργανώθηκε συνέδριο στη Θεσσαλονίκη με θέμα «Συνήγοροι για τα Δικαιώματα του Παιδιού στη Νοτιοανατολική Ευρώπη», στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΥΝΟΜΙΑ, με συμμετοχή εκπροσώπων ομόλογων θεσμών των βαλκανικών χωρών. γ) Ο Συνήγορος του Πολίτη εκπροσωπήθηκε στην Περιφερειακή Διάσκεψη που οργάνωσε ο ΟΗΕ στη Σλοβε-

νία, στο πλαίσιο της παγκόσμιας μελέτης για τη «Βία κατά των παιδιών». δ) Στελέχη της Αρχής έλαβαν μέρος στο ετήσιο συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγόρων του Παιδιού στη Βαρσοβία. Στο συνέδριο αυτό ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παιδιού εκλέχθηκε πρόεδρος του δικτύου για το ερχόμενο έτος και αποφασίστηκε το επόμενο ετήσιο συνέδριο του δικτύου να λάβει χώρα στην Ελλάδα τον Σεπτέμβριο του 2006.

2.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

2.1.1 ΥΠΟΔΟΧΗ, ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ, ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Η επικοινωνία με τα παιδιά και η ακρόαση των απόψεών τους αποτελεί σημαντική λειτουργία των Συνηγόρων του Παιδιού διεθνώς. Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού έχει δημιουργήσει ειδική αίθουσα, όπου υποδέχεται παιδιά ή ομάδες παιδιών που επιθυμούν να συζητήσουν με επιστήμονες της Αρχής για ζητήματα που τους απασχολούν. Λειτουργεί επίσης τηλεφωνική γραμμή χωρίς χρέωση για ανηλίκους, μέσω της οποίας ενημερώνονται τα παιδιά για το πώς μπορούν να προασπίζονται τα δικαιώματά τους, σε ποιον μπορούν να απευθυνθούν όταν δικαιώματά τους παραβιάζονται, και, εφόσον χρειάζεται, με ποιον τρόπο μπορούν να καταθέσουν αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη.

Μέσω των επισκέψεών του σε σχολεία, ιδρύματα, κέντρα νεότητας, κατασκηνώσεις και άλλους χώρους όπου τα παιδιά ζουν και δραστηριοποιούνται, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει συναντήσει πολλές ομάδες παιδιών, τις έχει ενημερώσει για τα δικαιώματά τους και έχει ακούσει τις απόψεις τους για σημαντικά ζητήματα που τα ίδια επιθυμούσαν να συζητήσουν μαζί του. Στις ομάδες παιδιών που επισκεφθήκαν στελέχη της Αρχής, καθώς και σε άλλες που ζήτησαν να τους σταλεί σχετική ενημέρωση, διατέθηκαν αντίγραφα της ειδικής ενημερωτικής έκδοσης για εφήβους ηλικίας 12–18 ετών. Εκπονήθηκε επίσης ένα ακόμη ενημερωτικό έντυπο, το οποίο απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 6–12 ετών και θα διανέμεται από το ερχόμενο έτος.

2.1.2 ΑΚΡΟΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΨΕΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

Στο πλαίσιο της εκστρατείας ενημέρωσης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά, πολλές από τις συζητήσεις που διεξήγαγε ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού με ανηλίκους επικεντρώθηκαν στο ζήτημα της *βίας κατά των παιδιών* στον χώρο της οικογένειας. Τα παιδιά εξέφρασαν απόψεις, προβληματισμούς, φόβους και προτάσεις. Κάποιες ομάδες παιδιών ανέλαβαν επιπλέον πρωτοβουλίες. Μάλιστα, μια ομάδα μαθητών της ΣΤ΄ δημοτικού, με την καθοδήγηση της δασκάλας τους, ετοίμασαν θεατρικό δρώμενο, το οποίο παρουσιάστηκε στη διάρκεια της πρώτης ημερίδας του Δικτύου για την «Πρόληψη και την καταπολέμηση της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά» (Πάντειο Πανεπιστήμιο, 24.11.2005).

Οι κυριότερες απόψεις των παιδιών στο ζήτημα της χρήσης βίας εκ μέρους των γονέων τους συνοψίζονται ως εξής:

Τα παιδιά στη μεγάλη πλειονότητά τους πιστεύουν ότι η χρήση της απλής σωματικής τιμωρίας επιτρέπεται από τον νόμο και ότι είναι αποδεκτό μέσο διαπαιδαγώγησης, ιδίως για μικρότερα παιδιά που δεν πειθαρχούν με άλλο τρόπο. Εκτιμούν, ωστόσο, ότι συχνά οι γονείς χρησιμοποιούν το «ξύλο» όχι τόσο για να συνετίσουν τα παιδιά όσο για να «ξεσπάσουν» λόγω των δικών τους προβλημάτων ή επειδή δεν ξέρουν πώς να χειριστούν μια προβληματική συμπεριφορά των παιδιών τους. Τα παιδιά υποστηρίζουν ότι η σωματική τιμωρία μπορεί να είναι εξίσου οδυνηρή με τη λεκτική βία, η οποία μάλιστα μερικές φο-

ρές μπορεί να προκαλεί μεγαλύτερα ψυχικά τραύματα. Επίσης, ότι τιμωρίες χωρίς τη χρήση βίας, όπως η στέρηση ψυχαγωγικών εξόδων, μπορεί να είναι αποδοτικότερες για τη συμμόρφωσή τους. Ωστόσο, η χρήση ακραίας βίας, σωματικής ή λεκτικής, κατά την αποχή τους προκαλεί τα αντίθετα αποτελέσματα, δηλαδή αντί να συμμορφώνει τα παιδιά τα οδηγεί σε προβληματικές συμπεριφορές και στην ευκολότερη υιοθέτηση της βίας για την επιβολή των απόψεων ή των επιθυμιών τους σε συνομηλίκους τους ή σε τρίτα πρόσωπα. Τα παιδιά θεωρούν τραυματική την εμπειρία να γίνονται μάρτυρες της άσκησης βίας από τον έναν γονέα στον άλλο ή από τους γονείς στα αδέρφια τους. Όσο για τη σεξουαλική παραβίαση, εκτιμούν ότι μπορεί να είναι τόσο τραυματική ώστε ένα παιδί να μην τολμάει να μιλήσει σε κανέναν για αυτή την εμπειρία του. Τα παιδιά δεν επιθυμούν, κατ' αρχήν, την παρέμβαση της δικαιοσύνης ή της αστυνομίας προς τους γονείς, ακόμη και όταν τα ίδια έχουν γίνει θύματα σοβαρών παραβιάσεων με χρήση βίας. Φοβούνται ότι μετά την αποχώρηση των αστυνομικών οργάνων μπορεί να επαναληφθεί χειρότερα η βία εις βάρος τους ή να υποχρεωθούν τα ίδια σε επίπονες μαρτυρικές καταθέσεις σε αστυνομικά τμήματα και δικαστήρια. Στις περισσότερες περιπτώσεις πάντως πιστεύουν ότι οι γονείς τους δεν αξίζει να «τιμωρηθούν», επειδή χρησιμοποιούν τη βία λόγω αδυναμίας και όχι επειδή δεν αγαπούν τα παιδιά τους. Αντίθετα, τα παιδιά θα ήθελαν να μπορούσε κάποιος να συμβουλευτεί και να πείσει τους γονείς τους να χρησιμοποιούν περισσότερο τον διάλογο αντί οποιασδήποτε μορφής βία και να σέβονται την προσωπικότητα και την αξιοπρέπειά τους. Ζητούν, τέλος, να αναλάβει η πολιτεία, μέσω των ΜΜΕ, εκστρατεία ενημέρωσης των γονέων, τονίζοντας το πόσο η βία μπορεί να βλάπτει την ψυχική υγεία των παιδιών, ενώ αντίθετα ο διάλογος προάγει τη φυσιολογική ψυχική και πνευματική τους ανάπτυξη.

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού προτίθεται να αξιοποιήσει τις πρώτες διαπιστώσεις από την ακρόαση των απόψεων των παιδιών για τη διεξαγωγή ευρύτερης έρευνας μεταξύ των ανηλίκων, η οποία θα τεκμηριώνει πληρέστερα τις προτάσεις του προς την πολιτεία.

2.2 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΕΙΡΙΣΜΟ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Οι κατηγορίες των υποθέσεων που απασχόλησαν τον Κύκλο Δικαιωμάτων του Παιδιού κατά το 2005 εμφανίζουν κάποιες μικρές αποκλίσεις σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Αναλυτικότερα, την πρώτη θέση (38,5%) καταλαμβάνουν οι σχετικές με την εκπαίδευση υποθέσεις (εγγραφές, μετεγγραφές, μετακίνηση μαθητών, στήριξη αδυνάτων, σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, επιβολή κυρώσεων κ.ά.). Ακολουθούν οι υποθέσεις που αφορούν σε παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού στο πλαίσιο της οικογένειας ή της υποκατάστατης –μέσω αναδοχής και υιοθεσίας– φροντίδας (21%), η υποδοχή και η μεταχείριση μεταναστών και προσφύγων (11,5%), η κακοποίηση/εκμετάλλευση (8,3%) και η υγεία, η πρόνοια και η κοινωνική ασφάλιση ανηλίκων, κατηγορία στην οποία περιλαμβάνονται και οι υποθέσεις για τους παιδικούς σταθμούς (9,7%). Καθεμιά από τις υπόλοιπες θεματικές κατηγορίες καταλαμβάνει ποσοστό μικρότερο του 5%.

Στην παρούσα έκθεση γίνεται αναφορά σε ειδικά θέματα προστασίας δικαιωμάτων του παιδιού που απασχόλησαν ιδιαίτερα τον Συνήγορο του Πολίτη κατά τη διάρκεια του έτους, καθώς και στις διαπιστώσεις του από τον χειρισμό υποθέσεων. Οι διαπιστώσεις αυτές, μερικές από τις οποίες έχουν ήδη γνωστοποιηθεί στην κυβέρνηση και τη Βουλή, παρουσιάζονται επιγραμματικά στην παρούσα έκθεση. Στο εγγύς μέλλον ο Κύκλος επιφυλάσσεται να απευθύνει προς τις αρμόδιες αρχές αναλυτικότερα τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις του.

2.2.1 ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού εκπόνησε ειδική έκθεση με θέμα «Κράτηση και απέλαση αλλοδαπών ανηλίκων», στην οποία συνοψίζει τα συμπεράσματά του ύστερα από την εξέταση συναφών υποθέσεων και τη διενέργεια έξι αυτοψιών σε χώρους αστυνομικής κράτησης ανηλίκων. Κεντρική διαπίστωση της έκθεσης είναι ότι ενώ η ιδιότητα του ανηλίκου χρήζει ειδικής προστασίας, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας, υποχωρεί απέναντι στην ιδιότητα του παραβάτη της μεταναστευτικής νομοθεσίας, με σοβαρές συνέπειες για τους ανηλίκους και την περαιτέρω παραβίαση των δικαιωμάτων τους από εκείνες ακριβώς τις υπηρεσίες που είναι εντεταλμένες να τους προστατεύουν. Δύο είναι τα βασικότερα προβλήματα: Πρώτον, η πλήρης ανεπάρκεια της υποδομής, των παροχών και των διαδικασιών για τη μεταχείριση των κρατούμενων ανηλίκων, που οδηγεί σε ιδιαίτερα δυσμενείς και ακατάλληλες για την ηλικία τους συνθήκες κράτησης. Δεύτερον, η νομοθεσία που διέπει τα ζητήματα του αστυνομικού ελέγχου, της διοικητικής (αστυνομικής) κράτησης και της απέλασής τους. Στην έκθεση ο Συνήγορος του Πολίτη διατυπώνει σειρά προτάσεων, μεταξύ των οποίων, η κατάργηση της κράτησης των ασυνόδευτων ανηλίκων και η αντικατάστασή της από την προστατευτική τους φύλαξη, όποτε τούτο απαιτείται, και αντί της απέλασής τους προτείνεται, σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική, ο υποστηριζόμενος επαναπατρισμός. Αυτός όμως προϋποθέτει κοινωνική έρευνα των συνθηκών εισόδου των ανηλίκων στην Ελλάδα και της δυνατότητας επιστροφής στο οικογενειακό περιβάλλον της χώρας προέλευσής τους.

Πέραν του ζητήματος της κράτησης και της απέλασης, σοβαρά προβλήματα εντοπίζονται και στην επάρκεια των προνοιακών μέτρων για τη φροντίδα και την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων, ιδίως των αιτούντων άσυλο. Τα αρμόδια δικαστήρια δεν ορίζουν επίτροπο ή σύμβουλο για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, οι ξενώνες φιλοξενίας είναι απολύτως ανεπαρκείς για να καλύψουν τις τρέχουσες ανάγκες και, τέλος, οι προνοιακές υπηρεσίες αδυνατούν να προστατεύσουν τους ανηλίκους από την επικίνδυνη διαβίωση και την παράνομη εργασιακή απασχόληση και την εκμετάλλευση.

2.2.2 ΕΓΓΡΑΦΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μέσω αναφορών που δέχθηκε ο Συνήγορος του Πολίτη ενημερώθηκε ότι αλλοδαποί ανήλικοι παρεμποδίζονταν στην εγγραφή τους σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, επειδή δεν διέθεταν άδεια διαμονής στη χώρα. Ο Κύκλος απύθνητο έγγραφο προς τον αρμόδιο Ειδικό Γραμματέα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ζητώντας να δοθούν διευκρινίσεις προς όλες τις εκπαιδευτικές διευθύνσεις και μονάδες της χώρας σχετικά με το δικαίωμα κάθε ανηλίκου να εγγράφεται και να φοιτά στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, χωρίς όρους και περιορισμούς που να απορρέουν από την ιθαγένεια ή από το καθεστώς παραμονής του ίδιου ή των γονέων του. Το δικαίωμα αυτό καθιερώνεται από τη ΔΣΔΠ (Ν. 2101/1992). Το Υπουργείο Παιδείας προέβη άμεσα στην έκδοση σχετικής εγκυκλίου (100758/Γ2/29.9.05).

2.2.3 ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΡΟΜΑ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορές που επισημαίνουν ότι παιδιά Ρομά τα οποία διαβιβάζονται σε καταυλισμούς διαφόρων περιοχών της χώρας δεν φοιτούν σε σχολείο. Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού πληροφορήθηκε εν πρώτοις για τα μέτρα που λαμβάνονται στις περιοχές αυτές τόσο από τις εκπαιδευτικές διευθύνσεις όσο και από άλλες τοπικές αρχές (νομαρχιακή και τοπική αυτοδιοίκηση, κοινωνικές υπηρεσίες κ.ά.). Διενήρ-

γινε αυτοψίες, ήρθε σε επαφή με τις αρμόδιες υπηρεσίες και απήυθνε προτάσεις και συστάσεις σε όσες από αυτές αντιλήφθηκε ότι αναλογούσαν σχετικές ευθύνες. Η Αρχή διαπίστωσε ότι το ζήτημα της ένταξης στην εκπαίδευση των παιδιών Ρομά είναι στενά συνδεδεμένο με ευρύτερα βιοτικά ζητήματα, όπως με την οικιστική αποκατάσταση και τις παροχές υγείας και πρόνοιας της εν λόγω πληθυσμιακής ομάδας. Διαπίστωσε ακόμη ότι το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να βελτιώσει τα διαθέσιμα εργαλεία του (επιμόρφωση εκπαιδευτικών, παραγωγή ειδικών εκπαιδευτικών βοηθημάτων κ.ά.) για την υποστήριξη της ένταξης στην εκπαίδευση και την αποτροπή της διαρροής των μαθητών από το σχολείο. Παράλληλα με την ενίσχυση της ένταξης στην εκπαίδευση των παιδιών Ρομά, χρειάζεται να αναπτυχθούν υποστηρικτικές υπηρεσίες στα παιδιά και τις οικογένειές τους, στους χώρους όπου διαβιούν.

2.2.4 ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Σημαντικός αριθμός υποθέσεων αφορά στην ένταξη στην εκπαίδευση παιδιών με ειδικές ανάγκες. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της ελληνικής και διεθνούς νομοθεσίας, το εκπαιδευτικό σύστημα οφείλει: α) να παρέχει σε κάθε παιδί με αναπηρία υπηρεσίες διάγνωσης και αξιολόγησης των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών του και υπηρεσίες εκπαίδευσης που να στοχεύουν στην όσο το δυνατόν πληρέστερη ανάπτυξη του· β) να έχει τις ίδιες προδιαγραφές και τους ίδιους στόχους με τη γενική εκπαίδευση και να στηρίζει το ίδιο το παιδί και την οικογένειά του. Το εκπαιδευτικό σύστημα καλείται επίσης να υλοποιήσει την αρχή της ισότητας των ευκαιριών στην εκπαίδευση, δίνοντας σε όλα τα παιδιά με αναπηρία τη δυνατότητα πρόσβασης σε εκπαιδευτικές δομές που εντάσσονται στο σύστημα γενικής εκπαίδευσης [ΔΣΔΠ, Πρότυποι Κανόνες του ΟΗΕ για ίσες ευκαιρίες για ΑμεΑ (Ν. 2430/1996), ψηφίσματα του Συμβουλίου της Ευρώπης (C 162/3.7.90, C 134/7.6.03), διεθνείς πρακτικές (έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής)].

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει διαπιστώσει ότι τα Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ), που λειτουργούν σύμφωνα με τις προβλέψεις του Ν. 2817/2000, εξακολουθούν να λειτουργούν ανεπαρκώς στελεχωμένα, ιδίως στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Απαιτείται, συνεπώς, μεγάλο χρονικό διάστημα αναμονής, για να αξιολογηθούν οι μαθητές γυμνασίου και λυκείου με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Τα κέντρα αυτά εκπληρώνουν ανεπαρκώς την υποστηρικτική τους αποστολή έναντι των εκπαιδευτικών, των παιδιών και των οικογενειών τους. Επίσης, οι Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί σε επαρκή βαθμό, με αποτέλεσμα ορισμένες φορές να στεγάζονται σε ακατάλληλους χώρους και να μην καλύπτουν πλήρως τις ανάγκες των παιδιών που δεν μπορούν να ενταχθούν στις κανονικές σχολικές μονάδες.

Δεν υπάρχουν επαρκείς προβλέψεις για την αξιολόγηση και την ισότιμη ένταξη στα κοινά σχολεία μαθητών με οριακή νοημοσύνη ή ελαφρά νοητική υστέρηση (η οποία στις γνωματεύσεις των ΚΔΑΥ συνήθως αναφέρεται ως «νοητική ανεπάρκεια ή ανωριμότητα»). Πολλά από αυτά τα παιδιά αποφοιτούν με επιτυχία από το δημοτικό, δεν είναι όμως σε θέση να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις του γυμνασίου, ιδίως στις γραπτές εξετάσεις, από τις οποίες ο νόμος δεν δίνει δικαίωμα απαλλαγής. Επίσης, η συνήθης σύσταση των ΚΔΑΥ για κατανόηση και επείκεια εκ μέρους των διδασκόντων στην αξιολόγησή τους αδυνατεί καθεαυτή να κατοχυρώσει την ισότιμη μεταχείριση και την ενσωμάτωσή τους στο σχολικό περιβάλλον. Στις περισσότερες περιοχές της χώρας δεν υπάρχουν εξειδικευμένες μονάδες φοίτησης για αυτή την κατηγορία παιδιών, όπως ΤΕΕ Ειδικής Αγωγής Α' βαθμίδας, και γενικότερα δεν έχουν ενεργοποιηθεί οι διατάξεις του Ν. 2817/2000, που θα μπο-

ρούσαν να συμβάλουν στην ένταξή τους στην εκπαίδευση στα κοινά σχολεία (π.χ. λειτουργία τμημάτων ένταξης ή εφαρμογή του θεσμού της παράλληλης στήριξης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση).

Αντίστοιχα, απουσιάζουν εξειδικευμένες εκπαιδευτικές μονάδες και δεν υπάρχει μέριμνα για παιδιά που πάσχουν από αυτισμό ή άλλες αναπτυξιακές διαταραχές.

Ο θεσμός της «παράλληλης στήριξης από εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής» αξιοποιείται μεν περισσότερο από το εκπαιδευτικό σύστημα κατά τα τελευταία χρόνια, ωστόσο δεν διατίθενται πάντοτε επαρκή κονδύλια για τον απαιτούμενο αριθμό εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής. Επίσης, στις περισσότερες περιπτώσεις η τοποθέτηση του ειδικού παιδαγωγού καθυστερεί, με αποτέλεσμα κάποια παιδιά να μην πηγαίνουν στο σχολείο ή να αδυνατούν να προσαρμοστούν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Συχνά τοποθετούνται αναπληρωτές εκπαιδευτικοί χωρίς εξειδίκευση στην ειδική αγωγή, με αποτέλεσμα να αδυνατούν να ανταποκριθούν στην αποστολή που καλούνται να επιτελέσουν.

2.2.5 ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑΓΗ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορές από γονείς μαθητών με θέμα τη νομιμότητα της επιβολής του μέτρου της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος. Το μέτρο αυτό εφαρμόζεται ως έσχατη κύρωση σε μαθητές που με τη συμπεριφορά τους παραβιάζουν τους κανόνες του σχολείου. Από νομική σκοπιά, το μέτρο διακρίνεται από τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του, καθώς δεν αποτελεί μέτρο εσωτερικής τάξης, αλλά ουσιαστικά εκτελεστική διοικητική πράξη. Ως τέτοια, κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη, υπάγεται στη διαδικασία έκδοσης που προβλέπεται για κάθε διοικητική πράξη στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999). Επιβάλλεται, συνεπώς, πέντε ημέρες πριν από τη συνεδρίαση του συλλόγου διδασκόντων με θέμα την επιβολή σχετικής ποινής, να έχουν κληθεί εγγράφως ο ασκών τη γονική μέριμνα και ο ανήλικος μαθητής, προκειμένου να εκθέσουν τις απόψεις τους ενώπιον του συλλογικού οργάνου. Την άποψη αυτή αποδέχθηκαν οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ωστόσο, πέραν του διαδικαστικού ζητήματος, πρέπει να γίνεται λελογισμένη χρήση του μέτρου και βεβαίως μόνον όταν έχουν εξαντληθεί προηγουμένως όλα τα ενδεικνυόμενα παιδαγωγικά μέτρα για την προσαρμογή των μαθητών στους κανόνες και τις λειτουργικές απαιτήσεις της σχολικής μονάδας.

2.2.6 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει γίνει δέκτης σημαντικού αριθμού αναφορών από γονείς που έχουν διαζευχθεί ή βρίσκονται σε διάσταση και καταγγέλλουν ότι δεν εφαρμόζονται οι δικαστικές αποφάσεις που ρυθμίζουν την επικοινωνία με τα παιδιά τους. Στο ελληνικό δίκαιο, το δικαίωμα της επικοινωνίας δεν προβλέπεται ρητά ως δικαίωμα του παιδιού με αντίστοιχη υποχρέωση του γονέα, αλλά μόνον ως δικαίωμα του γονέα σε επικοινωνία με το παιδί που δεν διαμένει μαζί του. Η υποχρέωση του γονέα που διαμένει με το παιδί να υποβοηθάει την επικοινωνία αυτή δεν μνημονεύεται ρητά στον νόμο, υποστηρίζεται όμως από τη θεωρία και προκύπτει από το δικαίωμα του παιδιού να επικοινωνεί και με τους δύο γονείς (ΔΣΔΠ, Ν. 2101/1992, άρθρο 9, παράγρ. 3).

Η αντικατάσταση της αρχικής ρύθμισης του άρθρου 950 του ΚΠολΔ (για θέματα επιμέλειας και επικοινωνίας) με τα μέσα έμμεσης εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων αποτελεί μεν θετική εξέλιξη, σύμφωνη με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιώ-

ωμάτων του Παιδιού, έχει αποδειχθεί όμως εξαιρετικά αναποτελεσματική στο πεδίο εφαρμογής των αποφάσεων περί απόδοσης ή παράδοσης τέκνου και ρύθμισης του δικαιώματος επικοινωνίας. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει διαπιστώσει ότι η εξέλιξη αυτή στο πεδίο της νομοθεσίας ακυρώνεται στην πράξη, καθώς δεν έχουν δημιουργηθεί επαρκείς υποστηρικτικοί μηχανισμοί που θα διαμεσολαβούν για την υποβοήθηση της επικοινωνίας γονέων και παιδιών και την υποστήριξη της εφαρμογής των σχετικών δικαστικών αποφάσεων.

Στις υποθέσεις που χειρίζεται, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού προσπαθεί να επιτύχει τη συνεργασία μεταξύ των γονέων με την παράλληλη αξιοποίηση των υφιστάμενων δημόσιων ιατροπαιδαγωγικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών.

2.2.7 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Είτε κατά την εξέταση συγκεκριμένων υποθέσεων είτε μέσω των επισκέψεών του σε προνοιακές υπηρεσίες και ιδρύματα παιδικής προστασίας, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει εντοπίσει ελλείψεις στο σύστημα προστασίας και φροντίδας του παιδιού και της οικογένειας. Σε πολλές υπηρεσίες πρόνοιας που υπάγονται στις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις έχουν διαπιστωθεί σοβαρά προβλήματα στελέχωσης και εξειδίκευσης του προσωπικού σε θέματα διάγνωσης και αντιμετώπισης περιπτώσεων παιδικής κακοποίησης ή παραμέλησης ή σοβαρής οικογενειακής δυσλειτουργίας. Οι δήμοι δεν έχουν εκ του νόμου δέσμια αρμοδιότητα στον τομέα της παιδικής προστασίας και της υποστήριξης της οικογένειας. Κατά συνέπεια, η ύπαρξη και η στελέχωση των κοινωνικών υπηρεσιών στους δήμους, καθώς και οι υπηρεσίες που παρέχονται εναπόκεινται ουσιαστικά στην επιλογή της κάθε δημοτικής αρχής. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων ή άλλες υπηρεσίες που ασχολούνται με την υποστήριξη παιδιών και οικογενειών υπάγονται σε δημοτικές επιχειρήσεις ή άλλους οργανισμούς με αμφισβητούμενη αρμοδιότητα για τη διενέργεια κοινωνικής έρευνας ή την ανάληψη ευθύνης για θέματα παιδικής προστασίας. Τις ελλείψεις αυτές έχουν επισημάνει προς τον Συνήγορο του Πολίτη και οι εισαγγελείς που έχουν αρμοδιότητα εκ του νόμου για την προστασία των ανηλίκων, καθώς δεν έχουν ιδρυθεί οι προβλεπόμενες κοινωνικές υπηρεσίες στα πρωτοδικεία της χώρας, με την έκδοση των σχετικών προεδρικών διαταγμάτων (Ν. 2447/1996).

Ως προς το ζήτημα της αντιμετώπισης περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων, εκτός από τις κατά τόπους εξειδικευμένες υπηρεσίες, απουσιάζει ένας φορέας εθνικής εμβέλειας, με αποστολή να υποστηρίζει και να κατευθύνει τους επαγγελματίες των αποκεντρωμένων μονάδων, να συγκεντρώνει και να επεξεργάζεται ερευνητικά στοιχεία, με απώτερο στόχο τη χάραξη μιας εθνικής πολιτικής για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Εξαιρετική αδυναμία εμφανίζει και η ανάπτυξη του θεσμού της αναδοχής, που προβλέπεται μεν από τη νομοθεσία (Ν. 2447/1996), στην πράξη όμως δεν έχουν ανατεθεί οι σχετικές αρμοδιότητες στις αποκεντρωμένες προνοιακές μονάδες της χώρας και δεν έχει εκπονηθεί σύστημα αξιοποίησης του σημαντικού αυτού οικογενειοκεντρικού θεσμού εναλλακτικής φροντίδας για παιδιά που χρειάζεται να απομακρυνθούν περιστασιακά από το οικογενειακό τους περιβάλλον.

Σοβαρές ελλείψεις διαπιστώνονται επίσης στους χώρους ιδρυματικής φιλοξενίας και περίθαλψης. Τα δημόσια ιδρύματα παιδικής προστασίας είναι υποστελεχωμένα σε επιστημονικό προσωπικό, και απουσιάζουν εξειδικευμένες μονάδες για τη φιλοξενία παιδιών και ιδίως εφήβων με αυξημένες ανάγκες υποστήριξης. Σε αρκετές περιπτώσεις, ο αριθμός των φιλοξενούμενων παιδιών είναι μεγάλος, γεγονός που ενισχύει την ιδρυματική εικόνα, ενώ θα έπρεπε να δίνεται έμφαση στη δημιουργία μικρών αποκεντρωμένων μονάδων με τη μορφή

ξενώνων. Επίσης, δεν λειτουργεί επαρκές σύστημα πιστοποίησης, εποπτείας και χρηματοδότησης των ιδρυμάτων παιδικής προστασίας ιδιωτικού (μη κερδοσκοπικού) χαρακτήρα, πολλά από τα οποία αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα στελέχωσης και λειτουργίας.

Λόγω των παραπάνω δυσλειτουργιών, σε πολλές περιπτώσεις κακοποίησης ή παραμέλησης ή αδυναμίας φροντίδας ανηλίκων εκ μέρους των οικογενειών τους –αρκετές από αυτές έχουν τεθεί υπόψη του Συνηγόρου του Πολίτη– δεν υπάρχει έγκαιρη και αποτελεσματική παρέμβαση όσον αφορά στην αξιολόγηση, την παροχή υποστήριξης ή τη λήψη μέτρων προστασίας των ανηλίκων.

Ο Συνήγορος του Πολίτη εκτιμά ότι απαιτείται να αναπτυχθεί το υπάρχον εθνικό σύστημα υπηρεσιών προστασίας του παιδιού και της οικογένειας και να γίνει μελέτη για να στελεχωθούν επαρκώς με εξειδικευμένους λειτουργούς οι μονάδες διάγνωσης, υποστήριξης, θεραπείας και φιλοξενίας· παράλληλα, πρέπει να αξιοποιηθεί και ο θεσμός της ανάδοχης οικογένειας.

2.2.8 ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει διερευνήσει σημαντικό αριθμό υποθέσεων σχετικά με λειτουργικά ζητήματα δημοτικών και κοινοτικών βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών, έχει διενεργήσει αυτοψίες και έχει προβεί σε συστάσεις. Διαπίστωση της Αρχής είναι ότι, παρόλο που με την αρ. 16065/17.4.02 ΚΥΑ συντάχθηκε Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας Δημοτικών και Κοινοτικών Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών, βάσει του οποίου πρέπει να λειτουργούν οι σταθμοί, είτε α) πολλοί σταθμοί δεν διαθέτουν καν κανονισμό λειτουργίας είτε β) ο υπάρχων κανονισμός δεν έχει εναρμονιστεί πλήρως με την προαναφερθείσα ΚΥΑ. Τα προβλήματα που διαπιστώθηκαν συνδέονται κυρίως με την εφαρμογή κριτηρίων εγγραφής, την αναλογία παιδιών ανά παιδαγωγό, το ύψος των τροφείων και την υλικοτεχνική υποδομή των μονάδων. Συνολικά, ο Συνήγορος του Πολίτη εκτιμά ότι απαιτείται αποτελεσματικότερο σύστημα εποπτείας των παιδικών σταθμών των ΟΤΑ.

2.3 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΩΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Επιλεκτικά παρουσιάζονται παρακάτω οι σημαντικότερες πρωτοβουλίες του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού για την προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

2.3.1 ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΤΙΜΩΡΙΑΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Η σωματική τιμωρία των παιδιών αποτελεί μια μορφή άσκησης βίας εις βάρος τους που απολαμβάνει κοινωνικής και νομικής αποδοχής σε πολλές χώρες του κόσμου, παρ' ότι, σύμφωνα με τις σύγχρονες επιστημονικές αντιλήψεις, βλάπτει την ψυχική υγεία τους και συνιστά παραβίαση των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από τη ΔΣΔΠ. Για τον λόγο αυτόν, έχει αναληφθεί μια πρωτοβουλία παγκοσμίως για την κατάργηση κάθε μορφής σωματικής τιμωρίας στα παιδιά. Διεθνείς οργανισμοί, όπως ο ΟΗΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης με επανειλημμένες συστάσεις τους έχουν προτείνει την κινητοποίηση των κρατών-μελών για την πρόληψη και την καταπολέμησή της. Στην Ελλάδα, ο Συνήγορος του Πολίτη εκτιμά ότι χρειάζεται να υπάρξουν αλλαγές στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο όσον αφορά στην επιβολή της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά στο πλαίσιο της οικογένειας, κυρίως όμως να αναπτυχθεί δημόσια εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για τη μη επιβολή της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά. Η Αρχή ανέλαβε δύο σχετικές πρωτοβουλίες: α) εκπόνισε κείμενο δημόσιας θέσης για την κατάργηση της σωματικής τιμω-

ρίας στα παιδιά (Φεβρουάριος 2005), και β) συνεργάστηκε με εκπροσώπους φορέων με ειδικευση στα θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού, με στόχο τη δημιουργία ενός δικτύου που θα επιδίωκε την ευρεία διάδοση στην κοινή γνώμη της αντίληψης περί κατάργησης της βίας και την προώθηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με αποδέκτες επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά και γονείς. Ύστερα από προετοιμασία ενός έτους, το δίκτυο συγκροτήθηκε επίσημα (Οκτώβριος 2005), με τη συμμετοχή εννέα ιδρυτικών μελών, στα οποία εκτός του Συνηγόρου του Πολίτη, ο οποίος ανέλαβε τον συντονισμό, περιλαμβάνονται τα αρμόδια υπουργεία, δημόσιοι οργανισμοί και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Αφού πληροφορήθηκε τη δημόσια θέση του Συνηγόρου του Πολίτη, το Υπουργείο Δικαιοσύνης κάλεσε τον Βοηθό Συνήγορο για τα Δικαιώματα του Παιδιού να συμμετάσχει σε νομοπαρασκευαστική επιτροπή που εκπόνησε νομοσχέδιο για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, στο οποίο ελήφθησαν υπόψη οι προτάσεις της Αρχής. Μεταξύ άλλων, περιελήφθη διάταξη που καθιστά σαφές ότι η σωματική τιμωρία δεν περιλαμβάνεται στα επιτρεπτά σωφρονιστικά μέτρα των γονέων προς τα παιδιά. (Στο νομοσχέδιο που παρέδωσε σε δημόσια διαβούλευση ο Υπουργός Δικαιοσύνης προτιμήθηκε ο όρος «σωματική βία» αντί του όρου «σωματική τιμωρία» που πρότεινε ο Συνήγορος του Πολίτη, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Παιδιού του ΟΗΕ).

2.3.2 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

Ο Συνήγορος του Πολίτη, αφού πληροφορήθηκε από φορείς και επαγγελματίες που ασχολούνται με ανήλικους παραβάτες για τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του νέου νόμου για την ποινική μεταχείριση των ανηλίκων (Ν. 3189/2003), διοργάνωσε σε συνεργασία με το Δίκτυο Συνεργασίας για την Υποστήριξη των Νέων ημερίδα με τίτλο «Η αναμόρφωση της ποινικής νομοθεσίας των ανηλίκων. Προοπτικές και προβλήματα εφαρμογής του Ν. 3189/2003». Στην ημερίδα συμμετείχαν 140 επιστήμονες και επαγγελματίες από τον χώρο της δικαιοσύνης, της πρόνοιας και της εκπαίδευσης, που ασχολούνται ειδικά με ανήλικους παραβάτες. Η ημερίδα αποτέλεσε σημαντικό πεδίο ανταλλαγής προβληματισμού και προτάσεων και αποτύπωσε το αίτημα των επαγγελματιών για τακτικότερη επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών. Τις διαπιστώσεις της ημερίδας κοινοποίησε ο Συνήγορος του Πολίτη στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται τα παρακάτω:

- α. Τα νέα αναμορφωτικά μέτρα, τα οποία εισάγονται με τον Ν. 3189/2003 και προϋποθέτουν εμπλοκή και άλλων φορέων της κοινότητας εκτός από τις υπηρεσίες επιμελητών των δικαστηρίων ανηλίκων, διευρύνουν μεν το πεδίο παρέμβασης των δικαστικών αρχών, δεν τίθενται όμως από τον νόμο οι προϋποθέσεις και το πλαίσιο εφαρμογής τους.
- β. Ο αριθμός των επιμελητών των μεγάλων δικαστηρίων ανηλίκων της χώρας είναι ακόμη εξαιρετικά μικρός, σε σχέση μάλιστα με τις προβλεπόμενες οργανικές θέσεις, για την επίβλεψη της εφαρμογής του εξαιρετικά ευρέως φάσματος των νέων αναμορφωτικών μέτρων.
- γ. Η εφαρμογή ορισμένων από τα αναμορφωτικά μέτρα φαίνεται να προσκρούει σε άλλες νομοθετικές ρυθμίσεις, όπως της εργατικής νομοθεσίας, ή σε προβλέψεις για τη λειτουργία εκπαιδευτικών, κοινωνικών, θεραπευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων ψυχολογικής υποστήριξης, καθώς και στην απαραίτητη ύπαρξη συναίνεσης των ανηλίκων για συμμετοχή σε αυτά.
- δ. Απουσιάζει ένα αξιόπιστο σύστημα πιστοποίησης των κοινωνικών φορέων που μπορούν να αναλάβουν την υλοποίηση αναμορφωτικών μέτρων, με καθιερωμένα κριτήρια,

όπως την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των ανηλίκων, τον καθορισμό συγκεκριμένου πλαισίου συνεργασίας με τις υπηρεσίες επιμελητών, υπό την οπτική του σεβασμού των δικαιωμάτων των ανηλίκων.

2.3.3 ΕΚΛΟΣΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

Ο Συνήγορος του Πολίτη ανταποκρίθηκε σε πρωτοβουλία της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες και συμμετείχε στην εκπόνηση και την παρουσίαση εγχειριδίου, στο οποίο περιλαμβάνονται οι κατευθυντήριες αρχές για την αντιμετώπιση των ασυνόδευτων ανηλίκων, όπως προκύπτουν από τη ΔΣΔΠ, από άλλα διεθνή νομικά κείμενα και προτάσεις διεθνών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το εγχειρίδιο, που παρουσιάστηκε σε συνέντευξη Τύπου στα γραφεία του Συνηγόρου του Πολίτη, επιτελεί σημαντική αποστολή, καθώς έχει άμεσες επιπτώσεις στις πρακτικές της διοίκησης. Αποσκοπεί παράλληλα και στη βελτίωση του εθνικού νομοθετικού πλαισίου για την αντιμετώπιση των ανηλίκων που εισέρχονται στη χώρα χωρίς να συνοδεύονται από τους γονείς τους ή από άλλα πρόσωπα που έχουν νόμιμα την επιμέλειά τους.

2.3.4 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΜΜΕ

Ο Συνήγορος του Πολίτη, έχοντας διαπιστώσει ότι οι ανήλικοι συχνά θυματοποιούνται από τα ΜΜΕ, τα οποία μάλιστα προσπαθούν να καταγγείλουν προσβολές δικαιωμάτων τους, εξέδωσε σχετικό δελτίο Τύπου. Μέσω του δελτίου αυτού υπενθύμισε τις διατάξεις που προστατεύουν την ταυτότητα και την αξιοπρέπεια των ανηλίκων σε όλες τις εκφάνσεις τους και επισήμανε ότι η πρακτική της καθ' υπερβολήν παρουσίασης, της επιλεκτικής έμφασης, της επανάληψης δημοσιευμάτων που αφορούν σε κακοποίηση ανηλίκων και της γενίκευσης μεμονωμένων περιστατικών οδηγούν συχνά σε μεγαλύτερη θυματοποίηση και επιβάρυνση της κατάστασης των ανηλίκων που βρίσκονται σε ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες και δικαιούνται προστασία.

Προς την κατεύθυνση αυτή, ο Συνήγορος του Πολίτη απύθυνε σύσταση στους δημοσιογράφους να αποφεύγουν οποιασδήποτε μορφής αναφορά σε καταγγελίες ή στοιχεία που αποκαλύπτουν ή μπορεί να οδηγήσουν στην αποκάλυψη της ταυτότητας ανήλικου θύτη, θύματος ή μάρτυρα συγκεκριμένου αδικήματος, να απέχουν από κάθε προβολή και δημόσια χρήση υλικού που αποτελεί αντικείμενο δικαστικής διερεύνησης, να απέχουν από κάθε προβολή και δημόσια χρήση ηχογραφήσεων ή άλλου οπτικοακουστικού υλικού που αφορά σε ανηλικούς και προκαλεί πόνο ή βλάβη σε αυτούς και να φροντίζουν, ώστε η δημοσίευση καταγγελιών που αφορούν σε μονάδες παιδικής προστασίας (δημόσια και ιδιωτικά κέντρα φιλοξενίας, ξενώνες και ιδρύματα) να γίνεται με τρόπο που να μην θίγει την προσωπική κατάσταση των φιλοξενουμένων σε αυτές και να μην δυσχεραίνει τις κοινωνικές τους σχέσεις και τις σχέσεις τους στο σχολείο.

2.3.5 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ «ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ»

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού προσκλήθηκε από το Υπουργείο Παιδείας να συμμετάσχει στο πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης «Παιδεία της δημοκρατίας», το οποίο υλοποιήθηκε με αφορμή το «Ευρωπαϊκό έτος ενεργών πολιτών μέσω της εκπαίδευσης» (2005). Στο πλαίσιο του προγράμματος ενημερώθηκαν σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όλης της χώρας και κλήθηκαν να αναλάβουν τη διοργάνωση εκδηλώσεων και

δραστηριοτήτων για την παρουσίαση της έννοιας και της εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, από τη σκοπιά των μαθητών, και να εκπονήσουν εργασίες σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου, αξιοποιώντας διάφορα μέσα έρευνας, έκφρασης και επικοινωνίας. Στους μαθητές που εκδήλωσαν ενδιαφέρον να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα απεστάλησαν από τον Συνήγορο του Πολίτη αντίγραφα της έκδοσης «Υπερασπίζοντας τα δικαιώματα των ανηλίκων» και οδηγίες προς τους εκπαιδευτικούς για την καλύτερη αξιοποίηση του εντύπου. Επίσης, ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παιδιού συμμετείχε με παρέμβαση στις ημερίδες ανακοίνωσης του προγράμματος και παρουσίασης «καλών πρακτικών» από διάφορα σχολεία της Ελλάδας.

Μολονότι η εφαρμογή του προγράμματος επεκτάθηκε σε μικρό σχετικά αριθμό σχολείων, ανέδειξε την ανάγκη οι μαθητές να συμμετέχουν ενεργά και να εκφράζουν τις απόψεις τους σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων. Στα σχολεία όπου πραγματοποιήθηκαν παρόμοιες δραστηριότητες φάνηκε οι μαθητές να συνδέονται στενότερα ψυχικά με την εκπαιδευτική διαδικασία και να λαμβάνουν ικανοποίηση από τη συμμετοχή τους.

Η Αρχή, συνεκτιμώντας τα πορίσματα από την εφαρμογή του προγράμματος «Παιδεία της δημοκρατίας» αλλά και από την ακρόαση των απόψεων των μαθητών, διαπίστωσε ότι η ένταξη στο σχολικό πρόγραμμα εκπαιδευτικών διαδικασιών επικοινωνίας και συμμετοχής με αντικείμενο τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελεί επιταγή για όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος.

3. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

3.1 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

3.1.1 ΦΟΙΤΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΛΗΡΟΥΝ ΤΙΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΗΣ

Πατέρας δύο ανήλικων αγοριών υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη, επιδιώκοντας την επίλυση του προβλήματος του αποκλεισμού από την υποχρεωτική εκπαίδευση που είχε επιβληθεί στα παιδιά του.

Οι γονείς των παιδιών βρίσκονταν σε διάσταση και η μητέρα, ασκώντας το δικαίωμα επιμέλειας που της είχε ανατεθεί με δικαστική απόφαση, ενέγραψε τα παιδιά σε σχολείο της περιοχής κατοικίας της. Τα ανήλικα αγόρια όμως, μετά τις θερινές διακοπές, αρνήθηκαν να επιστρέψουν στον τόπο κατοικίας της μητέρας τους και άρχισαν να παρακολουθούν μαθήματα στο σχολείο του τόπου κατοικίας του πατέρα τους, χωρίς να εγγραφούν τυπικά σε αυτό, αλλά ως φιλοξενούμενοι.

Η μητέρα προκάλεσε τη διενέργεια ένορκης διοικητικής εξέτασης για τον καταλογισμό ευθυνών εις βάρος των υπευθύνων που επέτρεψαν στα παιδιά την παρακολούθηση μαθημάτων σε σχολείο άλλο από αυτό της νόμιμης εγγραφής τους. Ο διευθυντής του σχολείου, στο οποίο τα παιδιά φοιτούσαν, επέβαλε τη διακοπή της εκεί φοίτησής τους, θεωρώντας ότι η ενέργειά του αυτή συνιστούσε συμμόρφωση με την παραπάνω δικαστική απόφαση που του είχε κοινοποιηθεί.

Η απομάκρυνση των παιδιών από το νέο σχολείο ισοδυναμούσε στην ουσία με στέρηση του δικαιώματός τους στην εκπαίδευση, αφού δεν υπήρχε παράλληλη εξασφάλιση της άμεσης και ομαλής συνέχισης της φοίτησής τους στο προηγούμενο σχολείο, με συνέπεια να επικρέμαται ο κίνδυνος απώλειας της σχολικής χρονιάς.

Ο Συνήγορος του Πολίτη υποστήριξε πως το γεγονός ότι το μέσο εκτέλεσης των αποφάσεων που διατάσσουν την απόδοση τέκνου είναι αναποτελεσματικό (άρθρο 950,

παράγρ. 1 του ΚΠολΔ) δεν νομιμοποιεί την προσπάθεια της μητέρας να πετύχει επιστροφή των παιδιών μέσω του εξαναγκασμού τους σε διακοπή της φοίτησής τους. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι πρόωτο μέλημα της εκπαιδευτικής κοινότητας οφείλει να είναι η διασφάλιση του δικαιώματος των παιδιών στην εκπαίδευση.

Πάγια θέση του Συνηγόρου του Πολίτη είναι ότι κανένα παιδί δεν πρέπει να αποκλείεται από την εκπαιδευτική διαδικασία λόγω έλλειψης νόμιμων δικαιολογητικών· στην προκειμένη περίπτωση το άρθρο 8, παράγρ. 2 του ΠΔ 201/1998 προβλέπει ότι η μετεγγραφή πραγματοποιείται νόμιμα μόνον ύστερα από αίτηση του γονέα που έχει την επιμέλεια. Αυτό επιβάλλει το συμφέρον των παιδιών, που πρέπει να λαμβάνεται κατά προτεραιότητα υπόψη από όλους τους δημόσιους οργανισμούς και τις διοικητικές αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγρ. 1 της ΔΣΔΠ.

Οι θέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη έγιναν δεκτές από τις αρμόδιες διευθύνσεις του ΥΠΕΠΘ και από το συγκεκριμένο σχολείο. Στο τέλος της σχολικής χρονιάς οι ανήλικοι μαθητές εξετάστηκαν επιτυχώς, ως κατ' όκον διδαχθέντες για σοβαρούς οικογενειακούς λόγους, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγρ. 1, εδάφιο α' του ΠΔ 201/1998, και προβιβάστηκαν.

Ο Συνήγορος του Πολίτη διαμεσολάβησε επίσης προς τους δύο γονείς, προτείνοντάς τους την προσφυγή σε συμβουλευτική υπηρεσία κοινής αποδοχής, για την επιδίωξη συμφωνίας σχετικά με τη διασφάλιση της συνέχισης της σχολικής φοίτησης των παιδιών και την εφαρμογή της δικαστικής απόφασης κατά το νέο σχολικό έτος (υπόθεση 3252/2005).

3.1.2 ΔΙΑΡΡΟΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Διευθυντής δημοτικού σχολείου υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη με θέμα τη διαρροή από το σχολείο μαθητή της ΣΤ' τάξης, ο οποίος κατά το προηγούμενο σχολικό έτος είχε ελλιπή φοίτηση, και τη συγκεκριμένη χρονιά, λίγους μήνες πριν από την αποφοίτηση, είχε πάψει να παρακολουθεί τα μαθήματα.

Το σχολείο, όπως οφείλε σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγρ. 2 του ΠΔ 201/1998, είχε ήδη επικοινωνήσει με την οικογένεια του μαθητή, η οποία ήταν ενήμερη για τις απουσίες του παιδιού, χωρίς όμως να πετύχει την επάνοδό του στη σχολική κοινότητα.

Προκειμένου να αποφευχθεί η εμπλοκή των διοικητικών αρχών, με βάση την ποινική ευθύνη των γονέων (άρθρο 2, παράγρ. 3, εδάφιο β' του Ν. 1566/1985 σε συνδυασμό με τα άρθρα 458 και 57 του ΠΚ), η διεύθυνση του σχολείου ζήτησε τη συνδρομή της Αρχής.

Η Αρχή επικοινωνήσε με τη μητέρα του ανήλικου μαθητή διευκρινίζοντας ότι η ευθύνη για την υλοποίηση του δικαιώματος του παιδιού για συμμετοχή στην υποχρεωτική εννεαετή εκπαίδευση βαρύνει τους γονείς και πως η απροθυμία του παιδιού να συνεχίσει την παρακολούθηση του σχολείου δεν τους απαλλάσσει από αυτή.

Οι αντιστάσεις του παιδιού φαινόταν να προέρχονται από την ηλικιακή διαφορά με τους συμμαθητές του, που δεν του επέτρεπαν να ενταχθεί ομαλά στο σχολικό περιβάλλον, δεδομένου ότι στο παρελθόν λόγοι υγείας τού είχαν επιβάλει να επαναλάβει μια τάξη. Επιπλέον, οι δυσχερείς οικονομικές και προσωπικές συνθήκες των γονέων δεν ευνοούσαν την εκ μέρους τους άσκηση αποτελεσματικής επιρροής, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να μεταπείσουν τον γιο τους.

Αφού εντόπισε τα παραπάνω προβλήματα, ο Συνήγορος του Πολίτη συνέστησε στη μητέρα να αναζητήσει τη βοήθεια παιδοψυχολόγου για τον καλύτερο χειρισμό της υπόθεσης. Η πρόταση της Αρχής έγινε δεκτή και ο ανήλικος, χάρη στη συμβουλευτική στήριξη που πήρε, ολοκλήρωσε την παρακολούθηση της έκτης τάξης, αποφοίτησε από το δημοτικό σχολείο και πραγματοποίησε την εγγραφή του στο γυμνάσιο (υπόθεση 1558/2005).

3.1.3 ΕΝΤΑΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από μη κυβερνητική οργάνωση σχετικά με την εγγραφή και τη φοίτηση παιδιών Ρομά στο δημοτικό σχολείο Δήμου Μόβρης (Σαγεί-κα Αχαΐας). Σύμφωνα με την αναφορά, το δημοτικό συμβούλιο, ύστερα από ενέργειες γονέων, εξέδωσε απόφαση που απαγόρευε την εγγραφή στο συγκεκριμένο σχολείο παιδιών Ρομά που οι γονείς τους δεν έχουν οικογενειακή μερίδα στον δήμο και πρότεινε την εγγραφή τους στο δημοτικό σχολείο όμορης κοινότητας και τη δημιουργία σχολικών τάξεων ένταξης στον τοπικό καταυλισμό και όχι στο σχολείο. Στην αναφορά επισημαίνεται επίσης η ανάγκη διερεύνησης ενδεχόμενων ποινικών ευθυνών των εμπλεκόμενων για παραβίαση του Ν. 927/1979 («Περί κολασμού πράξεων ή ενεργειών αποσκοπούσων εις φυλετικές διακρίσεις»).

Στο πλαίσιο διερεύνησης της υπόθεσης, ο Συνήγορος του Πολίτη συναντήθηκε με τον διευθυντή και εκπαιδευτικούς του σχολείου και με εκπροσώπους του συλλόγου γονέων και συζήτησε το θέμα με μαθητές, Ρομά και μη, τριών τμημάτων του σχολείου. Ακολούθησε συνάντηση με τον Προϊστάμενο του 5ου Γραφείου της Διεύθυνσης ΠΕ Αχαΐας.

Στο συγκεκριμένο σχολείο είχε εφαρμοστεί το πρόγραμμα σχολικής ένταξης τοιγυνο-παιδών υπό την ευθύνη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων σε συνδυασμό με τη χορήγηση επιδόματος 300 ευρώ σε κάθε οικογένεια Ρομά που εγγράφει τα παιδιά της στο σχολείο, γεγονός που προκάλεσαν την εγγραφή και τη φοίτηση πολλών παιδιών Ρομά. Ωστόσο, η υλικοτεχνική υποδομή ήταν ελλιπής και η κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού ανεπαρκής για τις εξειδικευμένες ανάγκες των παιδιών Ρομά, τα οποία για πρώτη φορά βρίσκονταν σε σχολικό περιβάλλον και στην πλειονότητά τους δεν μιλούσαν την ελληνική γλώσσα, με αποτέλεσμα η ένταξή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία να είναι προβληματική.

Έπειτα από την παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη τοποθετήθηκε ειδικός εκπαιδευτικός και λειτούργησε ειδικό τμήμα ένταξης στο σχολείο. Επίσης, τώρα πλέον πραγματοποιούνται προγράμματα κατάρτισης των εκπαιδευτικών στη διαπολιτισμική εκπαίδευση και προγράμματα συμβουλευτικής γονέων, χωρίς όμως τη χρήση ειδικού εποπτικού και διδακτικού υλικού, αφού τα έντυπα που είχαν δοθεί από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων σε πιλοτική μορφή αποσύρθηκαν μετά την αξιολόγησή τους και αναμένεται νέα έκδοση. Ύστερα από επίμονες προσπάθειες όλων των εμπλεκόμενων μερών για την ομαλή ένταξη των παιδιών Ρομά στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, οι εντάσεις αποτελούν πλέον παρελθόν· ωστόσο, η ειδική υποδομή και η στήριξη χρήζουν ακόμη βελτίωσης. Ο Δήμος Μόβρης αναπτύσσει και συμμετέχει ενεργώς στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και στη στήριξη ειδικών ομάδων (υπόθεση 10500/2004).

3.1.4 ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μπτέρα ανήλικου μαθητή, ο οποίος πάσχει από σύνδρομο Asperger, υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη διαμαρτυρόμενη για την απαίτηση της Β' Διεύθυνσης ΔΕ Αθηνών να επανεξεταστεί ο γιος της από Πρωτοβάθμια Υγειονομική Επιτροπή και να προσκομίσει εκ νέου γνωμάτευση, προκειμένου να του δοθεί η δυνατότητα ενδοσχολικής εξέτασης στα μαθήματα της Γ' λυκείου ως φυσικώς αδύνατου μαθητή. Η μπτέρα επισήμανε ότι ο γιος της είχε εξεταστεί με τον ίδιο τρόπο την προηγούμενη σχολική χρονιά, προσκομίζοντας την απαραίτητη γνωμάτευση, η οποία δεν έχει συγκεκριμένη διάρκεια ισχύος. Η αναφορά αρχειοθετήθηκε ύστερα από άτυπη διαμεσολάβηση της Αρχής και την προφορική διαβεβαίωση του αρμόδιου γραφείου ΔΕ ότι δεν χρειάζεται να προσκομιστεί νέα γνωμάτευση, εφόσον ισχύει η προηγούμενη.

Ωστόσο, παρά τη σχετική προφορική διαβεβαίωση, το γραφείο ΔΕ τελικά ενέμεινε στην απαίτηση προσκόμισης νέας γνωμάτευσης, προκειμένου να εξεταστεί ενδοσχολικά ο ανήλικος ως έχων κινητικά προβλήματα οφειλόμενα σε αναπηρία άνω του 67% ώστε να μπορέσει, με βάση την ΥΑ Φ152/Β6/1504/30.5.01, άρθρο 1, παράγρ. 9, να υπαχθεί στη διαδικασία επιλογής για την τριτοβάθμια εκπαίδευση με την πρόβλεψη του ποσοστού 3% επιπλέον του αριθμού των εισακτέων. Η μητέρα απευθύνθηκε εκ νέου στον Συνήγορο του Πολίτη.

Από τη διερεύνηση της νέας αναφοράς προέκυψε ότι η απαίτηση για την προσκόμιση νέας γνωμάτευσης κάθε χρόνο δεν τεκμηριώνεται νομοθετικά σε αυτές τις περιπτώσεις, το ΥΠΕΠΘ όμως εμμένει σε αυτή την απαίτηση, με αποτέλεσμα τη διαρκή ταλαιπωρία των ενδιαφερομένων. Επίσης, επισημαίνεται ότι το σύνδρομο Asperger, όπως και κάθε άλλη αναπτυξιακή διαταραχή, δεν περιλαμβάνεται στις παθήσεις που προβλέπονται στην παραπάνω ΥΑ.

Αφού ο ανήλικος εξετάστηκε επανειλημμένα από πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες υγειονομικές επιτροπές, εκδόθηκε τελικά η απαραίτητη γνωμάτευση και αυτός έλαβε μέρος στη διαδικασία εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Με αφορμή την υπόθεση αυτή, ο Συνήγορος του Πολίτη επεξεργάζεται πρόταση για την αντιμετώπιση ανάλογων περιπτώσεων (υπόθεση 19265/2004).

3.1.5 ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΗ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του Γυμνασίου Σμίνθης του Νομού Ξάνθης υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη με θέμα την άρνηση του Δήμου Μύκης να αποδεχθεί τις πιστώσεις που διαθέτει το Υπουργείο Παιδείας για τα λειτουργικά έξοδα των σχολείων της περιοχής. Ο σύλλογος επισήμανε ότι λόγω της άρνησης αυτής ήταν αδύνατη η κάλυψη των απαραίτητων λειτουργικών εξόδων των σχολείων και επομένως αυτά λειτουργούσαν προβληματικά, κυρίως κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Για παράδειγμα, λόγω της έλλειψης πετρελαίου θέρμανσης, οι γονείς των παιδιών αναγκάζονταν να καλύπτουν οι ίδιοι τα σχετικά έξοδα. Σύμφωνα με τους ενδιαφερόμενους πολίτες, η άρνηση του δήμου να αποδεχθεί τις πιστώσεις του Υπουργείου Παιδείας οφειλόταν στην πρόταξη διαφόρων θεσμικών αιτημάτων.

Ύστερα από επικοινωνία με όλους τους εμπλεκόμενους, εκπρόσωποι του Συνήγορου του Πολίτη πραγματοποίησαν επίσκεψη στην περιοχή, όπου συναντήθηκαν και συζήτησαν με τους ενδιαφερόμενους πολίτες, τον διευθυντή και τους μαθητές του σχολείου. Συνάντησαν επίσης τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και αφού άκουσαν τα αιτήματά τους επισήμαναν ότι δεν επιτρέπεται οι μαθητές και το σχολείο να υφίστανται τις συνέπειες των θεσμικών διεκδικήσεων του δήμου. Τελικά, το δημοτικό συμβούλιο τροποποίησε τις προηγούμενες αποφάσεις του και αποδέχθηκε τις πιστώσεις για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών των σχολείων (υπόθεση 21345/2004).

3.2 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ

3.2.1 ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΛΗΞΙΑΡΧΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

Ανήλικος δώδεκα ετών μουσουλμανικού θρησκευματος, με την ενθάρρυνση και τη συμπαράσταση μη κυβερνητικού κέντρου ανοιχτής φροντίδας παιδιών, υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη, λόγω καθυστέρησης στη διαδικασία διόρθωσης της ληξιαρχικής πράξης γεννήσεώς του, όπου αναγραφόταν εσφαλμένως το όνομα της μητέρας. Δεδομένου ότι επρόκειτο για παιδί που είχε γεννηθεί εκτός γάμου, η διόρθωση ήταν απαραίτητη για την εγγραφή του στην οικογενειακή μερίδα της μητέρας και για την αναγνώρισή του στη συνέχεια από τον πατέρα του, με τον οποίο και διέμενε.

Ύστερα από διερεύνηση της υπόθεσης, διαπιστώθηκε ότι η δικαστική απόφαση για τη σχετική διόρθωση, παρ' ότι είχε εκδοθεί έναν χρόνο πριν από την υποβολή της αναφοράς προς τον Συνήγορο του Πολίτη, δεν είχε ακόμη καταστεί τελεσίδικη, καθώς δεν είχε επιδοθεί στον αρμόδιο εισαγγελέα, όπως ο νόμος ορίζει. Επομένως, η διοίκηση ορθώς απαιτούσε την προσκόμιση τελεσίδικης απόφασης, με βάση το άρθρο 13, παράγρ. 1 του Ν. 344/1976. Υπήρχε όμως ολιγωρία από την πλευρά της διαδίκου (μπτέρας) του ανηλίκου.

Προκειμένου να εξαλειφθεί το πρόβλημα, η Αρχή απευθύνθηκε στον νομικό παραστάτη της μπτέρας, καλώντας τον να προβεί στην ολοκλήρωση της εκκρεμούς διαδικασίας και να συνεργαστεί με το κέντρο ανοιχτής φροντίδας που συνέδραμε τον ανήλικο, ώστε να υποβληθεί στο αρμόδιο ληξιαρχείο αντίγραφο της απόφασης, συνοδευόμενο από πιστοποιητικό τελεσιδικίας της.

Η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο, αφού προηγουμένως η Αρχή διαπίστωσε ότι είχε ήδη αρχίσει και η διαδικασία εγγραφής του ανηλίκου στα μητρώα αρρένων (υπόθεση 20192/2004).

3.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

3.3.1 ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΦΩΤΕΙΝΟΥ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΔΙΑΒΑΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από τη διεύθυνση ιδρύματος παιδικής προστασίας, που είχε υποβάλει κατ' επανάληψη τόσο στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων του ΥΠΕΧΩΔΕ όσο και στην αρμόδια κοινότητα έγγραφο αίτημα για την τοποθέτηση φωτεινού σηματοδότη για πεζούς στην είσοδό του. Μολονότι το αίτημα είχε επιτακτικό χαρακτήρα, καθώς τα παιδιά που διαμένουν στο ίδρυμα διασχίζουν καθημερινά κεντρική λεωφόρο μεγάλης κυκλοφορίας προκειμένου να μεταβούν στο σχολείο, δεν δόθηκε ποτέ απάντηση από τους αρμόδιους φορείς, παρά την παρέλευση των προθεσμιών που προβλέπει ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επικοινωνήσε με τους αρμόδιους φορείς, τονίζοντας το ευαίσθητο ζήτημα της ασφάλειας των φιλοξενούμενων στο ίδρυμα παιδιών. Μετά την παρέμβαση της Αρχής προς τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων του ΥΠΕΧΩΔΕ, ανατέθηκε η εγκατάσταση φωτεινής σηματοδότησης για πεζούς και η κατασκευή σχετικής διάβασης σε νέα εργολαβία. Μετά την παρέλευση τριών μηνών άρχισαν οι εργασίες τοποθέτησης του φωτεινού σηματοδότη στο σημείο εισόδου του ιδρύματος (υπόθεση 19093/2004).

3.4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

3.4.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ ΜΕ ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορές από επαγγελματίες και φορείς που ασχολούνται με την προστασία και την ψυχική υγεία παιδιών και εφήβων σχετικά με την απουσία υποδομής προστασίας για ανηλίκους με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και αυξημένες ανάγκες. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται παιδιά και έφηβοι με ψυχικές διαταραχές, διαταραχές συμπεριφοράς ή ιδιαίτερες συναισθηματικές δυσκολίες, συμπεριλαμβανομένων και ειδικότερων κατηγοριών, όπως είναι παιδιά που έχουν υποστεί κακοποίηση ή σοβαρή παραμέληση, παιδιά-θύματα εμπορίας και εκμετάλλευσης, έφηβοι με ελαφρά νοσηρή κατάσταση και δευτερογενείς ψυχικές διαταραχές, με προβλήματα ουσιοεξάρτησης κ.λπ.

Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι η απουσία εξειδικευμένων μονάδων για τη φιλοξενία και τη φροντίδα των ανηλίκων αυτών, σε περιπτώσεις που αυτοί στερούνται κατάλληλου οικογενειακού περιβάλλοντος ή κρίνεται ότι πρέπει προσωρινά να απομακρυνθούν από αυτό, συνεπάγεται την εισαγωγή τους σε ιδρύματα παιδικής προστασίας του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, που προορίζονται όμως για παιδιά και εφήβους «σωματικώς,

πνευματικώς και ψυχικώς υγιείς» (ΥΑ Γ2β/Κ.8291/84). Είναι προφανής η ανεπάρκεια των ιδρυμάτων αυτών από άποψη υποδομής, στελέχωσης και εξειδίκευσης του προσωπικού για την αντιμετώπιση των πολλαπλών αναγκών των εν λόγω ανηλίκων.

Επιπλέον, η Αρχή διαπίστωσε ότι σε περιπτώσεις στις οποίες η «προβληματική» συμπεριφορά ενός εφήβου δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί στα υπάρχοντα ιδρύματα παιδικής προστασίας λόγω της απουσίας κατάλληλης υποδομής, ο έφηβος αυτός καταλήγει να νοσηλεύεται επ' αόριστον στη Μονάδα Επειγόντων Περιστατικών του Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής, παρ' ότι δεν χρήζει νοσηλείας. Συνέπειες της πρακτικής αυτής είναι αφενός η ουσιαστική κατάργηση του σκοπού της λειτουργίας της Μονάδας Επειγόντων Περιστατικών και αφετέρου οι σοβαρές παραβιάσεις των δικαιωμάτων των παιδιών. Σε άλλες περιπτώσεις έχει διαπιστωθεί η εισαγωγή εφήβων ή νεαρών ενηλίκων σε ιδρύματα χρονίως πασχόντων, επίσης άκρως ακατάλληλα για την περίπτωση τους.

Μετά την ολοκλήρωση της διερεύνησης, ο Συνήγορος του Πολίτη εξέδωσε πόρισμα με τίτλο «Δομές προστασίας και φιλοξενίας παιδιών και εφήβων με ψυχικές διαταραχές», το οποίο απύθυνε στον Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και στον Υφυπουργό Κοινωνικής Αλληλεγγύης και κοινοποίησε στις αρμόδιες διευθύνσεις Προστασίας Οικογένειας και Ψυχικής Υγείας του υπουργείου. Στο πόρισμα επισημαίνεται ότι η απουσία εξειδικευμένων μονάδων φιλοξενίας για τις προαναφερόμενες κατηγορίες παιδιών και εφήβων –παρά τις προβλέψεις της ισχύουσας νομοθεσίας– δημιουργεί σημαντικό κενό στο σύστημα της προστασίας και φροντίδας των ανηλίκων στη χώρα μας. Οι επιπτώσεις είναι σοβαρότατες τόσο για τους ανηλίκους, οι οποίοι δεν λαμβάνουν την κατάλληλη φροντίδα, με συνέπεια την επιβάρυνση της ψυχικής τους υγείας και την περαιτέρω κοινωνική τους περιθωριοποίηση, όσο και για την εύρυθμη λειτουργία των ιδρυμάτων παιδικής προστασίας και τα υπόλοιπα φιλοξενούμενα παιδιά.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ζητάει τη λήψη μέτρων εκ μέρους της πολιτείας για την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας (άρθρο 9 του Ν. 2716/1999: «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών ψυχικής υγείας και άλλες διατάξεις» και ΥΑ Α3α/οικ.876/23.5.00 περί καθορισμού του τρόπου οργάνωσης των Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης και των Προγραμμάτων Προστατευόμενων Διαμερισμάτων του άρθρου 9 του προαναφερόμενου νόμου), η οποία προβλέπει τη λειτουργία εξειδικευμένων μονάδων για τις προαναφερόμενες κατηγορίες παιδιών και εφήβων και καθορίζει προδιαγραφές λειτουργίας, ώστε να διασφαλίζεται η παροχή επαρκούς και κατάλληλης φροντίδας (μικρός αριθμός παιδιών, θεραπευτικός προσανατολισμός, υψηλό επίπεδο υποστήριξης, στελέχωση με εξειδικευμένο προσωπικό, κατάλληλη επιστημονική εποπτεία κ.λπ.). Παράλληλα, επισημαίνει την ανάγκη ισομερούς κατανομής γεωγραφικά τόσο των μονάδων αυτών όσο και γενικότερα των παιδοψυχιατρικών υπηρεσιών και φορέων υποστήριξης της οικογένειας, ώστε, σε περιπτώσεις ανάγκης ή κρίσης, παιδιά και έφηβοι σε όλη τη χώρα να μπορούν να λαμβάνουν την κατάλληλη φροντίδα χωρίς να αποκόπτονται από το οικογενειακό και κοινωνικό τους περιβάλλον (υποθέσεις 12158/2004, 12741/2004, 3548/2005).

3.4.2 ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΛΑΠΑΝΩΝ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΕ ΑΝΑΔΟΧΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από τους ανάδοχους γονείς δύο ανήλικων αδελφών, με αντικείμενο τη διακοπή καταβολής των δαπανών λογοθεραπείας από την παιδόπολη «Άγιος Ανδρέας», η οποία είχε αναλάβει την προστασία τους.

Τα παιδιά έπασχαν από γενικευμένες μαθησιακές δυσκολίες και παρακολουθούσαν ειδικό πρόγραμμα λογοθεραπείας, τα έξοδα του οποίου καλύπτονταν, έως τον Ιούνιο του

2003, από τον προϋπολογισμό της παιδόπολης με έγκριση του διοικητικού συμβουλίου του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας. Ωστόσο, εξαιτίας της μετατροπής του οργανισμού από ΝΠΙΔ σε ΝΠΔΔ με τη μορφή μονάδας κοινωνικής φροντίδας, η παιδόπολη αρνήθηκε τη συνέχιση της καταβολής των εξόδων αυτών.

Η παιδόπολη επισημαίνει ότι δεν έχει εκδοθεί το ΠΔ που προβλέπεται από το άρθρο 9 του Ν. 2082/1992, το οποίο θα ρυθμίζει ειδικότερα ζητήματα του θεσμού της αναδοχής, μεταξύ των οποίων και τη δωρεάν ιατροκοινωνική φροντίδα ανηλίκων με ειδικές ανάγκες.

Ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε εγγράφως τόσο στην παιδόπολη όσο και στον Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης υποστηρίζοντας ότι η επί εννέα έτη παράλειψη της διοίκησης –και συγκεκριμένα των αρμόδιων υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Δικαιοσύνης– να προβούν στην έκδοση του εκτελεστικού ΠΔ του άρθρου 9 του Ν. 2082/1992, όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 65 του Ν. 2447/1996, συνιστά μη σύννομη παράλειψη της διοίκησης να ασκήσει την κανονιστική της αρμοδιότητα. Από την παράλειψη αυτή δημιουργείται ευθύνη του ελληνικού δημοσίου προς αποζημίωση, κατά το άρθρο 105 του ΕισΝΑΚ.

Ο Συνήγορος του Πολίτη συνέστησε την άμεση έκδοση του σχετικού ΠΔ και, έως την ολοκλήρωση των διαδικασιών που απαιτούνται για αυτή, πρότεινε για τη συγκεκριμένη περίπτωση και για λόγους ισότητας την αναλογική εφαρμογή της πρακτικής, που ήδη ακολουθούν άλλες μονάδες κοινωνικής φροντίδας, οι οποίες υλοποιούν προγράμματα αναδοχής και συνεχίζουν να καταβάλλουν τις δαπάνες λογοθεραπείας, έχοντας προνοήσει να εγγράψουν στον προϋπολογισμό τους τα σχετικά έξοδα ως «λοιπές παροχές».

Μέχρι στιγμής η παιδόπολη εμμένει στη θέση της ότι δεν υπάρχει νομική κατοχύρωση για την κάλυψη των εν λόγω δαπανών και ως εκ τούτου αρνείται την καταβολή τους (υπόθεση 1578/2005).

3.5 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

3.5.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟ ΠΑΤΕΡΑ

Το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ – Τομέας Πρόληψης), ενεργώντας κατ' εξουσιοδότηση αλλοδαπού κρατούμενου, υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη, στην οποία επισήμανε την παραβίαση του δικαιώματος επικοινωνίας ανήλικου τέκνου με τον πατέρα του. Ο πατέρας δεν είχε πληροφορηθεί σχετικά με τον τόπο όπου είχε οδηγηθεί το δωδεκάχρονο παιδί μετά τη σύλληψη του ίδιου και του παιδιού από το Τμήμα Αλλοδαπών Αθηνών. Ο πατέρας του ανήλικου ήταν ο μόνος συγγενής του στη χώρα και ασκούσε την επιμέλειά του.

Κατά τη διερεύνηση της υπόθεσης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι μετά την εισαγωγή του πατέρα στο κατάστημα κράτησης κανένας από τους εμπλεκόμενους φορείς δεν πληροφόρησε τον πατέρα σχετικά με το ανήλικο παιδί του ούτε κατέστη δυνατόν να ενημερωθεί όταν απευθύνθηκε στο Τμήμα Αλλοδαπών, παρά τις επί δεκαήμερο προσπάθειές του.

Ο Συνήγορος του Πολίτη άρχισε τη διερεύνηση της υπόθεσης στερούμενος βασικών πληροφοριών. Ο κρατούμενος πατέρας αντιμετώπιζε δυσκολίες χειρισμού τόσο της ελληνικής όσο και της αγγλικής γλώσσας και, λόγω της κράτησής του, οι τηλεφωνικές επικοινωνίες του με το ΚΕΘΕΑ ήταν σπάνιες και σύντομης διάρκειας, με συνέπεια να μην είναι δυνατόν να προσδιοριστεί ο τόπος κράτησής του και να αγνοούνται στοιχεία σχετικά με τη σύλληψή του. Το Τμήμα Αλλοδαπών, στο οποίο εξαρχής απευθύνθηκε ο Συνήγορος του Πολίτη για την επιβεβαίωση του συμβάντος και την αναζήτηση του αλλοδαπού πατέρα με το παιδί του, εμφανιζόταν να αγνοεί το περιστατικό και δήλωνε ότι δεν είχε καταγραφεί

στο βιβλίο συμβάντων σύλληψη με τα στοιχεία ταυτότητας που δόθηκαν από τον Συνήγορο του Πολίτη, κατά το χρονικό διάστημα που κατά προσέγγιση προσδιορίστηκε.

Ύστερα από διεξοδική έρευνα εντοπίστηκε τελικά το παιδί, το οποίο είχε οδηγηθεί με εισαγγελική εντολή σε ιδιωτικό ίδρυμα παιδικής προστασίας. Στη συνέχεια ο Συνήγορος του Πολίτη επικοινωνήσε με το ίδρυμα, ώστε να διευκολυνθεί η τηλεφωνική επαφή του παιδιού (το οποίο μάλιστα άλλαξε προσωρινά διαμονή κατά το διάστημα του χειρισμού της υπόθεσης) με τον πατέρα του σε ώρες που ο τελευταίος μπορούσε να καλέσει από το κατάστημα κράτησής του. Ο Συνήγορος του Πολίτη συνεργάστηκε επίσης με την κοινωνική υπηρεσία του καταστήματος κράτησης, προκειμένου να παρασχεθεί κάθε δυνατή βοήθεια στον κρατούμενο και να διευκολυνθεί η επικοινωνία του παιδιού με τον πατέρα του. Τελικά, με τη διαμεσολάβηση της Αρχής επιτεύχθηκε η ενημέρωση τόσο του πατέρα όσο και του παιδιού και η αποκατάσταση της επικοινωνίας μεταξύ τους.

Σε ό,τι αφορά τους υπόλοιπους φορείς που είχαν εμπλακεί στην υπόθεση, ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε εγγράφως προς τον διοικητή του Τμήματος Αλλοδαπών Αθηνών και προς την Εισαγγελία Ανηλίκων Αθηνών, επισημαίνοντας κατ' αρχάς την παραβίαση του δικαιώματος επικοινωνίας του ανήλικου με τους γονείς του, όπως προβλέπεται από τη ΔΣΔΠ (άρθρο 9, παράγρ. 3, 4) και πηγάζει ερμηνευτικά από το άρθρο 21 του Συντάγματος. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε επίσης να ενημερωθεί σχετικά με την ακολουθούμενη διαδικασία σε περιπτώσεις που ανήλικος αποχωρίζεται με παρέμβαση της πολιτείας ή της δικαιοσύνης από τον γονέα του –ιδίως εφόσον ο τελευταίος ασκεί την επιμέλειά του και δεν εκκρεμεί δικαστικά ζήτημα κακής άσκησης της επιμέλειας ή διάπραξης αδικημάτων του γονέα εις βάρος του παιδιού– ώστε να διασφαλίζεται το δικαίωμα της μεταξύ τους επικοινωνίας (υπόθεση 10598/2005).

3.6 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

3.6.1 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

Καθηγήτρια σε λύκειο όπου φοιτά 16χρονη ανήλικη, θύμα ενδοοικογενειακής βίας, υπέβαλε στον Συνήγορο του Πολίτη αναφορά, με τη σύμφωνη γνώμη της ανήλικης, ζητώντας τη διαμεσολάβηση της Αρχής, προκειμένου να βρεθούν άμεσα τρόποι στήριξής της στην αντιμετώπιση του χρόνιου αυτού προβλήματος. Η ανήλικη απευθύνθηκε στην Αρχή με τη βοήθεια της καθηγήτριάς της, όταν η τελευταία παρατήρησε έκδηλα σημάδια βίας στο σώμα της μαθήτριάς και δραματική αλλαγή στη συμπεριφορά της, μαζί με παράλληλη πτώση της σχολικής της επίδοσης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επικοινωνήσε με τη διεύθυνση και την αρμόδια εκπαιδευτικό του σχολείου και συναντήθηκε με την ίδια την ανήλικη, ώστε να διαμορφώσει πληρέστερη εικόνα για το πρόβλημα.

Από την αξιολόγηση των σχετικών πληροφοριών προέκυψε ότι η ανήλικη και η μητέρα της ήταν θύματα ενδοοικογενειακής –σωματικής και συναισθηματικής– βίας εκ μέρους του πατέρα. Η ανήλικη δεν επιθυμούσε την εμπλοκή αστυνομικών ή δικαστικών αρχών για την προστασία της.

Στη συνέχεια, και μετά την ενημέρωση και τη συναίνεση της ανήλικης, ο Συνήγορος του Πολίτη επικοινωνήσε με το πλησιέστερο στον τόπο κατοικίας της ιατροπαιδαγωγικό κέντρο και ζήτησε την παραπομπή της ανήλικης, προκειμένου να της παρασχεθεί συμβουλευτική και υποστήριξη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη παρακολούθησε την εξέλιξη της προσπάθειας συνεργασίας της ανήλικης με το κέντρο, επικοινωνώντας σε τακτά χρονικά διαστήματα με την αρμόδια

ψυχολόγο, και σε σύντομο χρονικό διάστημα ενημερώθηκε για την απόφαση της μητέρας να διακόψει τις συνεδρίες για προσωπικούς λόγους.

Στη συνέχεια, η ανήλικη ζήτησε εκ νέου τη συνδρομή της Αρχής για τον εντοπισμό άλλου ανάλογου ψυχοθεραπευτικού κέντρου, όπου κατά τη γνώμη της η ψυχοθεραπευτική υποστήριξη και η συμβουλευτική θα τη βοηθούσαν πιο αποτελεσματικά και θα προσέγγιζαν περισσότερο τις προσωπικές προσδοκίες της.

Η Αρχή επικοινωνήσε με άλλο κρατικό ψυχοθεραπευτικό κέντρο στον νομό και πέτυχε την ένταξη της ανήλικης σε αυτό, με στόχο τη μεγαλύτερη υποστήριξή της, αυτή τη φορά και με τη συνδρομή της μητέρας της. Ο Συνήγορος του Πολίτη παρακολούθησε τη νέα αυτή υποστηρικτική διαδικασία, η οποία φάνηκε να έχει ευεργετικά αποτελέσματα για την προστασία της ανήλικης και της μητέρας της από την ενδοοικογενειακή κακοποίηση (υπόθεση 3356/2005).

3.7 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ

3.7.1 ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΣΥΝΟΔΕΥΟΜΕΝΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Αλλοδαπός πατέρας απευθύνθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη μετά την άρνηση των αρμόδιων υπηρεσιών να ανανεώσουν την άδεια διαμονής της ανήλικης κόρης του. Ο γονέας, διαζευγμένος με απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου, διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα με την ανήλικη κόρη του, την επιμέλεια της οποίας διατηρεί η μητέρα της που παραμένει όμως στην αλλοδαπή. Η μητέρα συνήνεσε στη διαμονή της κόρης της με τον πατέρα και με ιδιωτικό έγγραφο του ανέθεσε την πραγματική φροντίδα της.

Η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας Ανατολικής Αττικής αρνήθηκε αρχικά να ανανεώσει την άδεια διαμονής, υποστηρίζοντας ότι δεν υπάρχει δικαστική απόφαση που να αναθέτει την επιμέλεια της ανήλικης στον πατέρα. Ωστόσο, το ΥΠΕΣΔΔΑ διά της αρμόδιας διεύθυνσής του γνωμοδότησε ότι για την ανανέωση της άδειας διαμονής ανήλικου λόγω οικογενειακής συνένωσης δεν απαιτείται δικαστική απόφαση ανάθεσης της επιμέλειας στον έναν γονέα, όταν έχει επέλθει αντικειμενική μεταβολή της πραγματικής κατάστασης της επιμέλειας του τέκνου. Στη συνέχεια, η υπηρεσία της Περιφέρειας Ανατολικής Αττικής αρνήθηκε εκ νέου να ανανεώσει την άδεια διαμονής, επικαλούμενη πλέον την έλλειψη της Επισημείωσης της Χάγης στο έγγραφο της μητέρας, με το οποίο ανέθετε την πραγματική άσκηση της επιμέλειας στον πατέρα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε εγγράφως στην παραπάνω υπηρεσία επισημαίνοντας ότι, σύμφωνα με το άρθρο 28, παράγρ. 3 και το άρθρο 30 του Ν. 2910/2001, για την απόδειξη του συγγενικού δεσμού του αλλοδαπού με το μέλος της οικογένειάς του με το οποίο ζητεί συνένωση απαιτείται μόνο πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης. Αντίθετα, έγγραφα που αποτυπώνουν τη βούληση του γονέα που έχει την επιμέλεια να ανατεθεί η πραγματική φροντίδα στον άλλο γονέα, δεν συμπεριλαμβάνονται στα απαιτούμενα από τον νόμο δικαιολογητικά. Επομένως, η επιμονή της διοίκησης στην προσκόμισή τους με την Επισημείωση της Χάγης οδηγεί σε ανεπίτρεπτο περιορισμό του πεδίου εφαρμογής του Ν. 2910/2001 και εμποδίζει την άσκηση του δικαιώματος για οικογενειακή επανένωση κατά παράβαση του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του άρθρου 10 της ΔΣΔΠ.

Τελικά, η αρμόδια υπηρεσία ανανέωσε την άδεια διαμονής της ανήλικης (υπόθεση 2736/2005).

3.8 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

3.8.1 ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΕΛΑΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

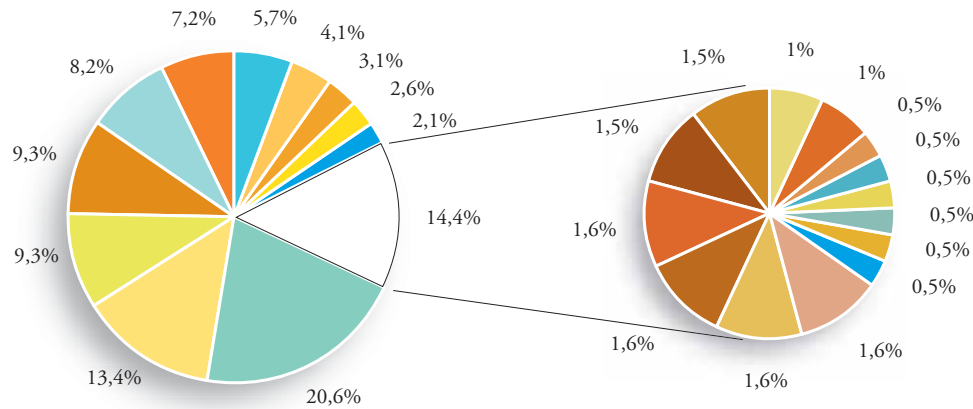
Καθηγήτρια λυκείου υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη με θέμα την κράτηση αλλοδαπού μαθητή της στο Αστυνομικό Τμήμα Χαλανδρίου. Ο ανήλικος ήταν υπό απέλαση και κινδύνευε να χάσει τη δυνατότητα συμμετοχής στις Πανελλαδικές Εξετάσεις.

Κλιμάκιο του Συνηγόρου του Πολίτη πραγματοποίησε αυτοψία στο αστυνομικό τμήμα, όπου διαπιστώθηκαν απαράδεκτες συνθήκες κράτησης του ανηλίκου, ο οποίος μάλιστα κρατούνταν μαζί με ενήλικες. Διαπιστώθηκε επίσης ότι δεν είχε ενημερωθεί ο εισαγγελέας ανηλίκων, όπως προβλέπεται από το άρθρο 50, παράγρ. 2 του Ν. 2910/2001.

Συν τοις άλλοις, η απόφαση απέλασης εκδόθηκε τρεις ημέρες μετά τη σύλληψη και επιδόθηκε πέντε ημέρες μετά την έκδοσή της. Ο ανήλικος, ωστόσο, υποστήριξε ότι δεν ενημερώθηκε προφορικά ή γραπτώς για το δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων και επιπλέον δεν είχε κατανοήσει ότι υπέγραψε την επίδοσή της. Η νομική εκπρόσωπος του ανηλίκου, παρά τις καθημερινές της οχλήσεις προς την αρμόδια Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών, ενημερώθηκε για την ύπαρξη της σχετικής απόφασης μόνο μετά τη μεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη και ενώ εξέπνεε η πενθήμερη προθεσμία για την υποβολή προσφυγής κατά της απόφασης απέλασης. Όσον αφορά στην έκδοση της πράξης διοικητικής απέλασης, δεν συνεκτιμήθηκε η εν τοις πράγμασι επιμέλεια του ανηλίκου από αλλοδαπό συγγενή (θεία), που διαμένει νόμιμα και επί πολλά χρόνια στην Ελλάδα, ούτε οι δεσμοί που είχε αναπτύξει ο ανήλικος με τη χώρα, όπως προκύπτει από την κινητοποίηση και την ευαισθητοποίηση ολόκληρης της εκπαιδευτικής κοινότητας στην οποία ανήκει.

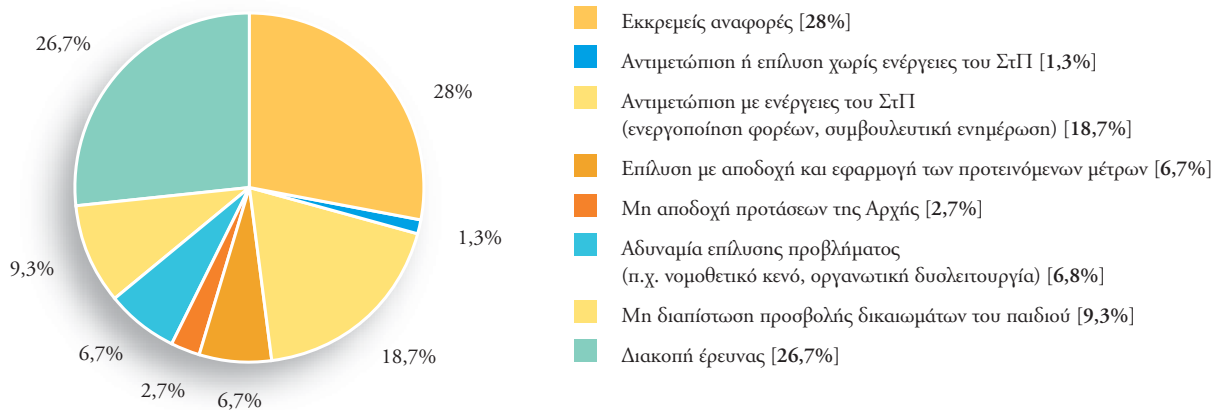
Ύστερα από έντεκα ημέρες κράτησης δόθηκε τελικά στον ανήλικο η δυνατότητα να προσφύγει κατά της απόφασης απέλασης. Δύο ημέρες αργότερα, το Διοικητικό Πρωτοδικείο έκανε δεκτές τις αντιρρήσεις κατά του μέτρου της κράτησης. Ταυτόχρονα, η Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών τροποποίησε την αρχική της απόφαση απέλασης κρίνοντας ότι ο ανήλικος δεν είναι ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και μπορούσε να αφευθεί ελεύθερος ύστερα από δεκαπέντε ημέρες αστυνομικής κράτησης, προκειμένου να λάβει μέρος στις Πανελλαδικές Εξετάσεις (υπόθεση 7758/2005).

ΓΡΑΦΗΜΑ 43 ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΤΑ ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ (ΣΔΠ)

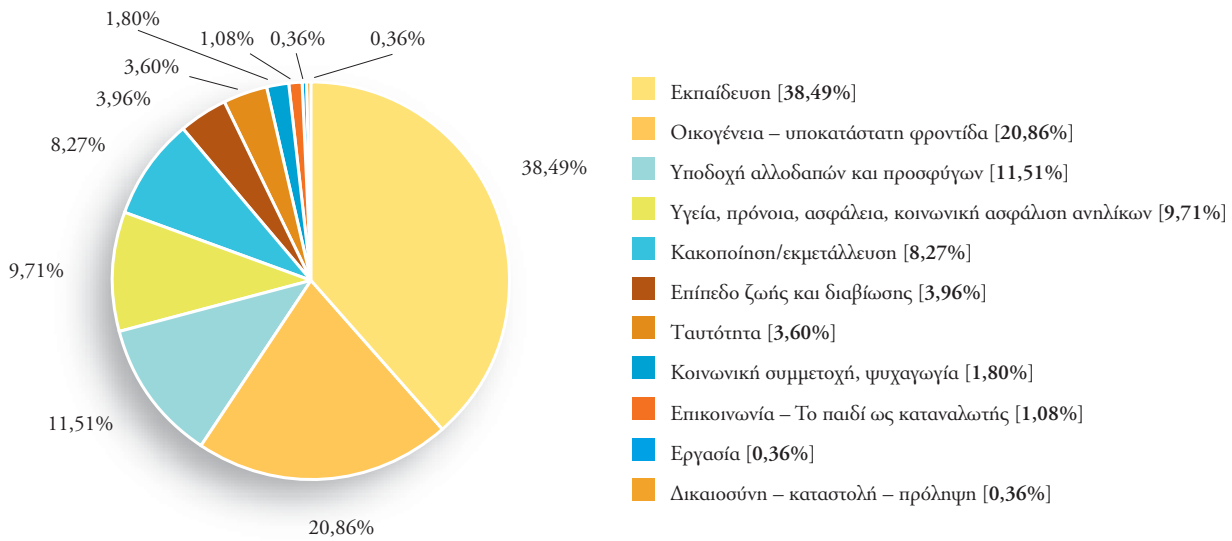

- ΣΔΠ §12: Σεβασμός στις απόψεις του παιδιού [5,7%]
- ΣΔΠ §15: Ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και της ειρηνικής συνάθροισης [4,1%]
- ΣΔΠ §26: Κοινωνική ασφάλιση [3,1%]
- ΣΔΠ §33: Προστασία από ναρκωτικές ουσίες [2,6%]
- ΣΔΠ §20: Εναλλακτική επιμέλεια: ιδρυματική φροντίδα [2,1%]
- ΣΔΠ §28: Δικαίωμα στην εκπαίδευση [20,6%]
- ΣΔΠ §14: Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας [13,4%]
- ΣΔΠ §7: Δικαίωμα του παιδιού στο όνομα, την ταυτότητα και την ιθαγένεια, δικαίωμα να γνωρίζει τους γονείς του [9,3%]
- ΣΔΠ §13: Ελευθερία έκφρασης και διαχείρισης πληροφοριών και ιδεών [9,3%]
- ΣΔΠ §10: Οικογενειακή επανένωση [8,2%]
- ΣΔΠ §27: Ανάπτυξη του παιδιού – Δικαίωμα για ένα κατάλληλο επίπεδο ζωής [7,2%]
- ΣΔΠ §20 & 21: Εναλλακτική επιμέλεια: υιοθεσία [1%]
- ΣΔΠ §32: Προστασία του παιδιού από οικονομική εκμετάλλευση και επικίνδυνη εργασία [1%]
- ΣΔΠ §29: Στόχοι και περιεχόμενο της εκπαίδευσης του παιδιού [0,5%]
- ΣΔΠ §9: Χωρισμός από τους γονείς [0,5%]
- ΣΔΠ §20: Εναλλακτική επιμέλεια: ανάδοχη φροντίδα [0,5%]
- ΣΔΠ §22: Προστασία παιδιών-προσφύγων [0,5%]
- ΣΔΠ §31: Δικαίωμα στην ανάπαυση και το παιχνίδι [0,5%]
- ΣΔΠ §40: Ποινική μεταχείριση [0,5%]
- ΣΔΠ §11: Αθέμιτες μετακινήσεις στο εξωτερικό και μη επάνοδος [1,6%]
- ΣΔΠ §17: Ρόλος και ευθύνη των ΜΜΕ [1,6%]
- ΣΔΠ §24: Δικαίωμα στην υγεία και στις ιατρικές υπηρεσίες [1,6%]
- ΣΔΠ §34: Προστασία από σεξουαλική εκμετάλλευση και βία [1,6%]
- ΣΔΠ §2: Διάκριση ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές πεποιθήσεις [1,5%]
- ΣΔΠ §39: Επανάταξη του παιδιού-θύματος [1,5%]

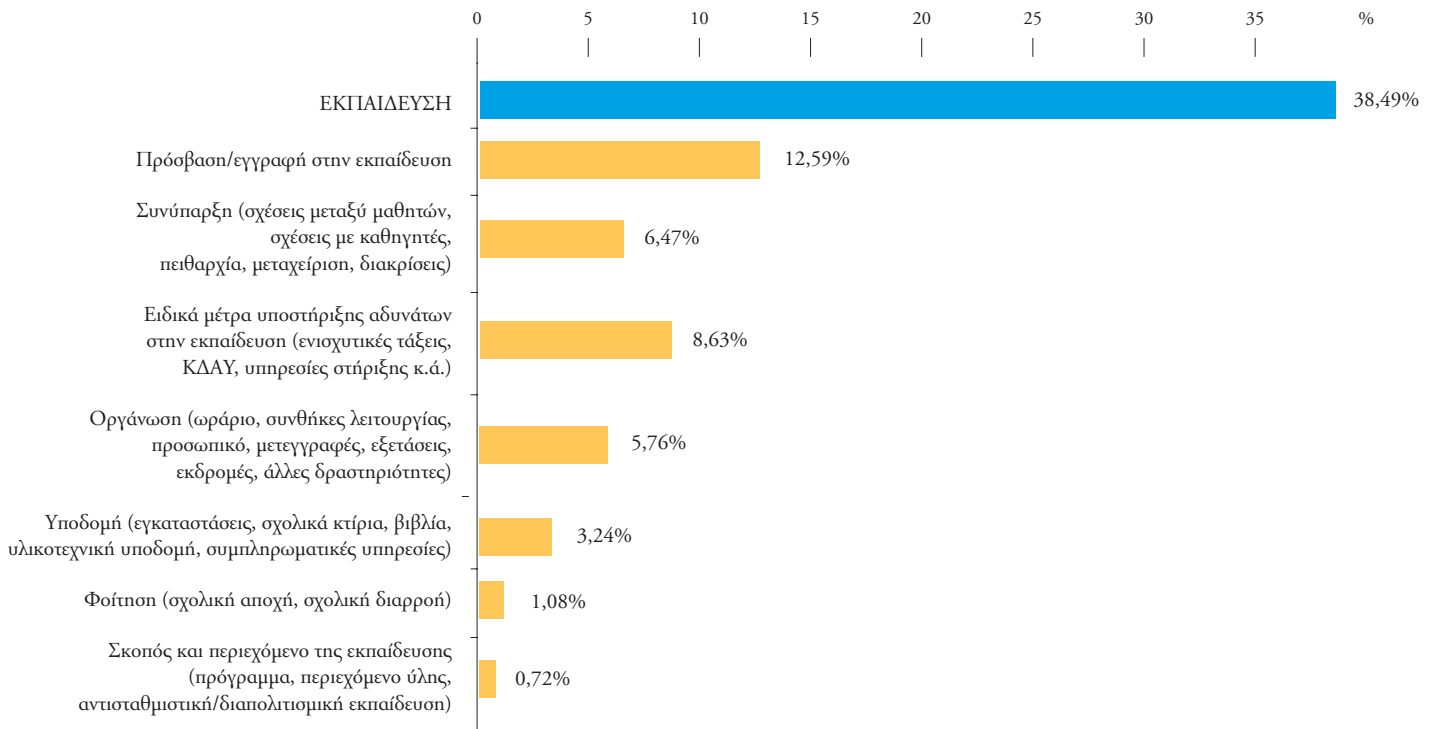
ΓΡΑΦΗΜΑ 44 ΕΚΒΑΣΗ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΟ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΕΣ

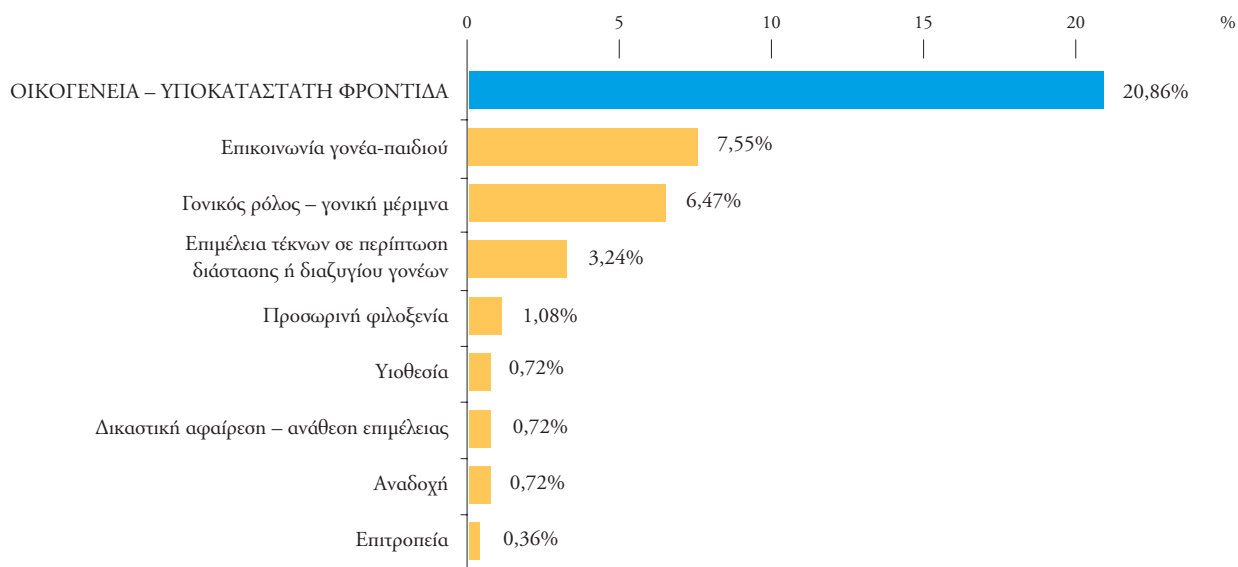
ΓΡΑΦΗΜΑ 45 ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

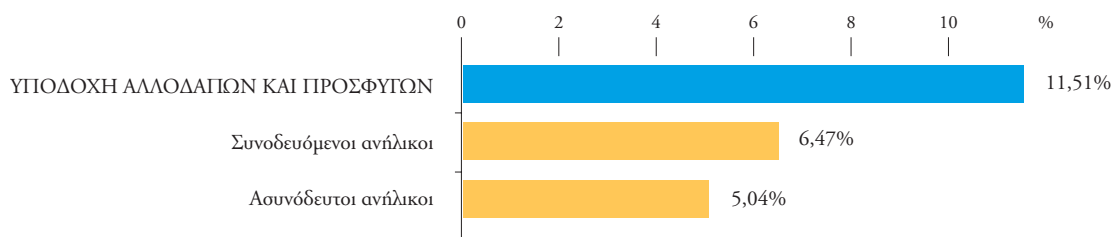
ΓΡΑΦΗΜΑ 46 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

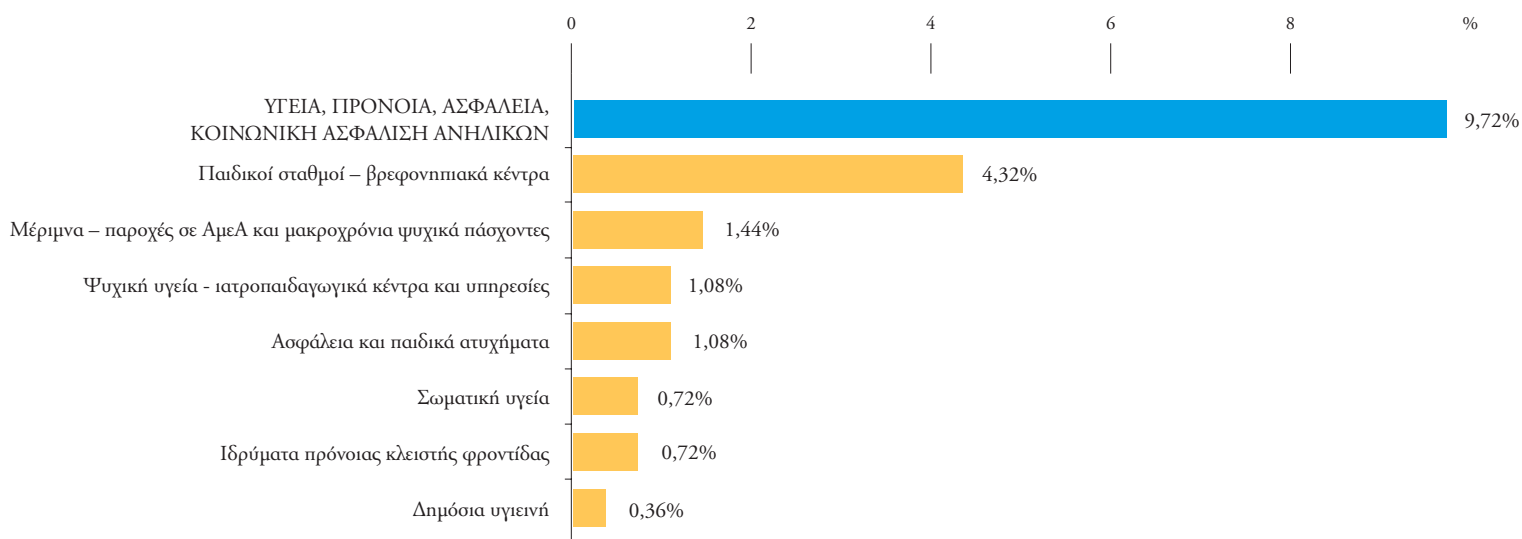
ΓΡΑΦΗΜΑ 47 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ – ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

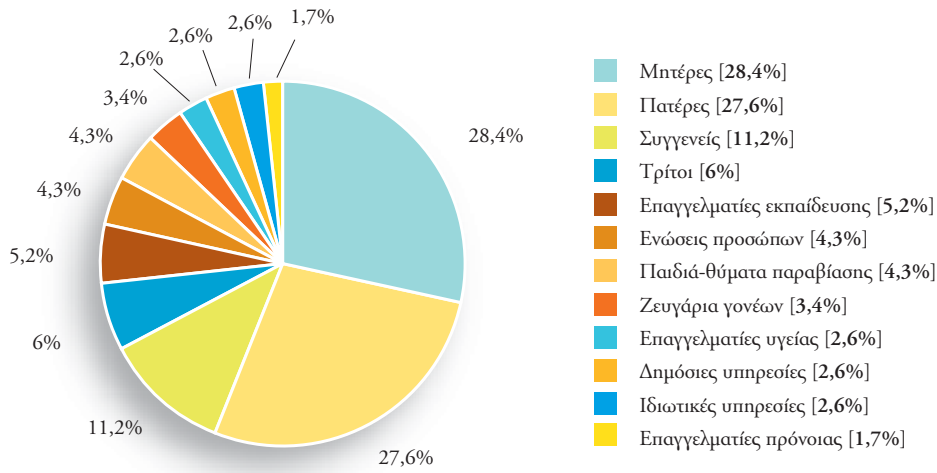
ΓΡΑΦΗΜΑ 48 ΥΠΟΔΟΧΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

ΓΡΑΦΗΜΑ 49 ΥΓΕΙΑ, ΠΡΟΝΟΙΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

ΓΡΑΦΗΜΑ 50 ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΓΡΑΦΗΜΑ 51 ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΕΤΑΙ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

